

Česká republika

Nejvyšší kontrolní úřad

VÝROČNÍ ZPRÁVA ZA ROK 2003

únor 2004

OBSAH

Úvod	5
I. Zhodnocení plánu kontrolní činnosti	6
1. Kontrolní akce zařazené do plánu kontrolní činnosti	6
1.1 Sestavení plánu kontrolní činnosti	6
1.2 Zaměření plánu kontrolní činnosti	7
1.3 Změny v plánu kontrolní činnosti	7
1.4 Přehled dokončených a nedokončených kontrolních akcí v roce 2003	8
1.5 Zaměření kontrolních akcí podle kapitol státního rozpočtu.....	8
1.6 Příprava plánu kontrolní činnosti na rok 2004.....	9
2. Poznatky vyplývající z kontrolní činnosti	9
2.1 Významné skutečnosti zjištěné u kontrolovaných osob	9
2.2 Přístup kontrolovaných osob k výsledkům kontroly.....	17
2.3 Projednávání kontrolních závěrů v orgánech Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky a ve vládě České republiky	18
II. Finanční zhodnocení přínosu kontrolní činnosti	20
1. Souhrnné finanční zhodnocení přínosu kontrolních akcí	20
2. Rozdělení a popis zjištěných nedostatků	21
2.1 Ztráty zaviněné jednáním kontrolovaných osob	21
2.2 Rizika, která by mohla vést ke vzniku škod.....	22
3. Hlavní příklady zjištěných nedostatků	23
III. Zhodnocení ostatní činnosti	27
1. Zpracování stanovisek ke zprávě o průběžném plnění státního rozpočtu a k návrhu státního závěrečného účtu.....	27
2. Zpracování stanovisek k návrhům právních předpisů	29
3. Součinnost se státními orgány	30
4. Podání fyzických a právnických osob	30
5. Poskytování informací podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím	31
6. Mezinárodní spolupráce	31
7. Publikační činnost.....	32

8. Spolupráce se sdělovacími prostředky	33
9. Personální a vzdělávací činnost.....	33
10. Využívání a rozvoj informačních technologií	35
11. Rozpočtové hospodaření NKÚ v roce 2003	35
12. Interní audit.....	37
Závěr	39
PŘÍLOHY:	
Příloha č. 1 Přehled kontrolních akcí, jejichž kontrolní závěr byl schválen v průběhu roku 2003	40
Příloha č. 2 Kontrolní akce zařazené do plánu kontrolní činnosti na rok 2003 v průběhu roku 2003	43
Příloha č. 3 Přehled kontrolních akcí zařazených do plánu kontrolní činnosti na rok 2004	44
Příloha č. 4 Přehled kontrolních akcí, jejichž kontrolní závěr byl v roce 2003 schválen NKÚ a projednán vládou ČR.....	46

Úvod

Výroční zpráva Nejvyššího kontrolního úřadu (dále jen „NKÚ“) za rok 2003 je zpracována a předkládána v souladu s ustanovením § 18 zákona č. 166/1993 Sb., o Nejvyšším kontrolním úřadu, (dále jen „zákon o NKÚ“) a obsahuje

- zhodnocení plánu kontrolní činnosti,
- finanční zhodnocení přínosu kontrolní činnosti,
- zhodnocení ostatní činnosti.

První část výroční zprávy vyhodnocuje přípravu a plnění plánu kontrolní činnosti na rok 2003, upozorňuje na některé systémové poznatky z provedených kontrol a informuje o přípravě plánu kontrolní činnosti na rok 2004.

Druhá část výroční zprávy je analýzou finančních přínosů kontrolních akcí, které byly ukončeny v roce 2003. Rovněž jsou zde uvedeny některé příklady hlavních zjištěných nedostatků.

Třetí část výroční zprávy obsahuje zhodnocení ostatní činnosti NKÚ. Je zaměřena především na plnění dalších, NKÚ zákonem uložených povinností, dále na oblast mezinárodní spolupráce a zmiňuje také jiné významné skutečnosti, které ovlivňují celkovou kvalitu práce NKÚ. Informuje rovněž o rozpočtovém hospodaření NKÚ a činnosti interního auditu.

Závěr výroční zprávy rekapituluje výsledky dosažené v roce 2003 a zabývá se záměry NKÚ do budoucna.

Výroční zpráva NKÚ za rok 2003 byla projednána Kolegiem NKÚ a schválena usnesením č. 9/IV/2004 ze dne 23. února 2004 a bude zveřejněna ve Věstníku NKÚ.

Ing. Dušan Tešnar

viceprezident Nejvyššího kontrolního úřadu

v. r.

I. Zhodnocení plánu kontrolní činnosti

1. Kontrolní akce zařazené do plánu kontrolní činnosti

1.1 Sestavení plánu kontrolní činnosti

Pro sestavení plánu kontrolní činnosti byly určující cíle střednědobého výhledu činnosti a výsledky kontrolní činnosti v uplynulých letech s přihlédnutím k působnosti dané NKÚ zákonem. Obdobně jako v uplynulých letech byly pro plán kontrolní činnosti rozhodujícím podkladem podněty z vlastní kontrolní činnosti. Tyto podněty využily výsledků dříve ukončených kontrolních akcí a zaměřily se i na sledování opatření přijatých k nápravě dříve zjištěných nedostatků. V podnětech z vlastní kontrolní činnosti byly jak u periodicky se opakujících, tak i u nově koncipovaných kontrolních akcí prosazovány nové postupy a metody kontrolní činnosti NKÚ, což odpovídá cílům střednědobého výhledu činnosti NKÚ. Při rozhodování o zařazení kontrolní akce do plánu kontrolní činnosti bylo přihlédnuto k závažnosti kontrolované oblasti, aktuálnosti problematiky a k využitelnosti kontrolních zjištění při vypracování stanoviska ke státnímu závěrečnému účtu.

V průběhu roku 2003 dostal NKÚ celkem čtyři podněty od výborů Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR k případnému zařazení kontrolních akcí do plánu kontrolní činnosti.

Podnět rozpočtového výboru Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR na opětné prověření dotací ze státního rozpočtu na zainvestování průmyslových zón z března 2003 byl projednán v Kolegiu NKÚ a připraven k realizaci. Kolegium NKÚ dne 19. 5. 2003 schválilo kontrolní akci číslo 03/31 „Prostředky státního rozpočtu poskytované na zainvestování průmyslových zón“ jako dodatek k plánu kontrolní činnosti. Tato kontrolní akce má prověřit i plnění přijatých opatření k nápravě k výsledkům kontrolní akce č. 01/26, která se stejným předmětem kontroly zabývala v roce 2001.

Podnět výboru pro vědu, vzdělávání, kulturu, mládež a tělovýchovu Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR ke kontrole a prověření činnosti Fondu dětí a mládeže v likvidaci Kolegium NKÚ po projednání dne 16. 6. 2003 svým usnesením k realizaci neschválilo.

Podněty rozpočtového výboru Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR z listopadu 2003 ke kontrole účelnosti a efektivnosti vynaložení prostředků na pořízení sídla Českého statistického úřadu a ke kontrole účelnosti a efektivnosti vynakládání prostředků na činnost Úřadu pro dohled nad družstevními záložnami v rozmezí let 1998 až 2003, které NKÚ obdržel v listopadu 2003, byly usnesením Kolegia NKÚ ze dne 26. 1. 2004 schváleny k dalšímu rozpracování pro doplnění plánu kontrolní činnosti na rok 2004 (usnesením Kolegia NKÚ ze dne 9. 2. 2004 bylo schváleno doplnění plánu kontrolní činnosti na rok 2004 o kontrolní akci č. 04/40 „Prostředky vynaložené na pořízení sídla Českého statistického úřadu“).

Plán kontrolní činnosti na rok 2003 v rozsahu 28 kontrolních akcí byl schválen Kolegiem NKÚ dne 21. 10. 2002. V průběhu roku 2003 byl plán doplněn na celkem 35 kontrolních akcí.

1.2 Zaměření plánu kontrolní činnosti

Nejvíce kontrolních akcí bylo zaměřeno na výdaje státního rozpočtu. Týkaly se výdajů v oblasti kultury, dopravy, školství, výzkumu, na podporu národnostních menšin, vyrovnávání restitučních nároků a podporu malého a středního podnikání. Bylo kontrolováno hospodaření Státního fondu rozvoje bydlení, Státního zemědělského a intervenčního fondu a Státního fondu dopravní infrastruktury. Pět kontrolních akcí bylo zaměřeno na použití prostředků a realizaci různých projektů souvisejících se vstupem ČR do Evropské unie (dále jen „EU“).

Hospodaření s majetkem státu bylo kontrolováno zejména v resortu obrany, spravedlnosti, vnitra, u Bezpečnostní informační služby a některých státních podniků.

Další kontrolní akce byly zaměřeny do oblasti investic na výstavbu železničních koridorů, zainvestování průmyslových zón a záruky poskytnuté státem nad rámec rozvojových programů. Nové postupy a metody kontrolní činnosti byly použity při finančním auditu závěrečného účtu kapitoly státního rozpočtu Ministerstvo kultury.

1.3 Změny v plánu kontrolní činnosti

V roce 2003 schválilo Kolegium NKÚ celkem 38 změn plánu kontrolní činnosti. Tento počet změn je nejnižší ve sledovaných letech. Změny plánu byly provedeny pouze v položkách cíl kontroly, kontrolovaná osoba a časový plán. Nejvíce změn (celkem 27) bylo provedeno v položce kontrolovaná osoba. Uvedené změny souvisí s přípravou kontrolní akce, kdy v jejím průběhu jsou upřesňovány a dále získávány nové údaje, které ovlivňují výběr kontrolovaných osob. Jednou z příčin četnosti změn je skutečnost, že chybí zákonem stanovená součinnost orgánů státní správy s NKÚ před zahájením kontrolní akce. Cíl kontrolní akce byl měněn pouze ve dvou případech a změny časového plánu v 9 případech.

Počet změn plánu kontrolní činnosti schválených Kolegiem NKÚ rozdělený podle jednotlivých položek je uveden v tabulce číslo 1.

Tabulka č. 1

Změna plánu v položce	Rok			
	2000	2001	2002	2003
Předmět kontroly	3	7	1	–
Cíl kontroly	2	7	3	2
Kontrolovaná osoba	31	33	25	27
Časový plán	11	4	10	9
Člen pověřený vypracováním kontrolního závěru	2	6	2	–
Orgán schvalující kontrolní závěr	2	1	–	–
Složení senátu	1	4	8	–
Kontrolní akce vyřazena z plánu	–	–	1	–
Celkem	52	62	50	38

1.4 Přehled dokončených a nedokončených kontrolních akcí v roce 2003

Z hlediska hodnocení kontrolní činnosti je nutné do roku 2003 zahrnout i 27 kontrolních akcí z plánu kontrolní činnosti na rok 2002, jejichž ukončení bylo plánováno v roce 2003.

Počty dokončených a nedokončených kontrolních akcí v roce 2003 jsou uvedeny v následující tabulce č. 2.

Tabulka č. 2

Kontrolní akce	z plánu 2002	z plánu 2003
Schválené kontrolní závěry	27	9
Kontrolní akce pokračující v roce 2004	–	26

Kontrolní závěr kontrolní akce 01/33 z plánu kontrolní činnosti na rok 2001 nebyl schválen.

1.5 Zaměření kontrolních akcí podle kapitol státního rozpočtu

Přehled o počtu kontrolních akcí ukončených v roce 2003 podle zaměření na hospodaření s prostředky v jednotlivých kapitolách státního rozpočtu dává následující tabulka č. 3. V rámci jedné kontrolní akce je v některých případech kontrolováno více kapitol státního rozpočtu, případně jde o kontrolu prostředků, které nemají samostatnou kapitolu (proto není součet shodný s počtem ukončených kontrolních akcí).

Tabulka č. 3

Kapitola státního rozpočtu	Celkem
Kancelář prezidenta republiky (301)	1
Úřad vlády České republiky (304)	1
Ministerstvo obrany (307)	3
Ministerstvo financí (312)	2
Ministerstvo práce a sociálních věcí (313)	1
Ministerstvo vnitra (314)	1
Ministerstvo životního prostředí (315)	1
Ministerstvo pro místní rozvoj (317)	3
Ministerstvo průmyslu a obchodu (322)	1
Ministerstvo dopravy (327)	3
Ministerstvo zemědělství (329)	5
Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (333)	2
Ministerstvo kultury (334)	3
Ministerstvo zdravotnictví (335)	1
Úřad pro ochranu osobních údajů (343)	1
Okresní úřady (380)	1

1.6 Příprava plánu kontrolní činnosti na rok 2004

Příprava plánu kontrolní činnosti na rok 2004 vycházela ve vazbě na působnost NKÚ ze střednědobého výhledu činnosti NKÚ a z výsledků kontrolní činnosti v uplynulých obdobích. V roce 2004 bude rozšířeno využití finančního a výkonnostního auditu v kontrolní činnosti.

Většina kontrolních akcí je zaměřena na výdajovou stránku státního rozpočtu. Se zaměřením na hospodárnost, účelnost a dosažení předpokládaných cílů budou kontrolovány výdaje zejména v sociální oblasti, zemědělství, průmyslu a ve zdravotnictví. Finanční audit závěrečného účtu rozpočtových kapitol bude proveden ve čtyřech kontrolních akcích. Bude kontrolováno i hospodaření s prostředky na odstranění povodňových škod a budování protipovodňových opatření a hospodaření s prostředky ve vazbě na programy Evropské unie (dále jen „EU“).

Hospodaření s majetkem státu bude mj. kontrolováno v oblasti obrany a vnitra, investice zejména v oblasti školství, dopravy a ve zdravotnictví.

Kontrola příjmů státního rozpočtu bude zaměřena na daň z přidané hodnoty a na výběr pojistného na sociální zabezpečení a dále na výběr příspěvku na státní politiku zaměstnanosti.

Kolegium NKÚ dne 24. 11. 2003 schválilo plán kontrolní činnosti na rok 2004, který po doplnění o dvě kontrolní akce obsahuje 40 kontrolních akcí. Přehled kontrolních akcí zařazených do plánu kontrolní činnosti na rok 2004 je uveden v příloze č. 3.

2. Poznatky vyplývající z kontrolní činnosti

2.1 Významné skutečnosti zjištěné u kontrolovaných osob

Hospodaření se státním majetkem

Při kontrole hospodaření se státním majetkem je opětovně zjišťováno, že státní orgány nevěnují hospodaření s majetkem státu náležitou pozornost, zejména z hlediska jeho evidence a inventarizace.

- Při kontrole majetku a finančních prostředků Národního muzea byly zjištěny nedostatky ve vedení účetnictví, v provádění inventarizací a v použití účelově určených prostředků státního rozpočtu. Dále bylo zjištěno nedostatečné využití téměř dovybavených depozitářů v Horních Počernicích, jejichž výstavba byla ukončena v prosinci roku 2000 s investičními náklady cca 544 mil. Kč. Na základě nové zákonné úpravy přijaté v roce 2000 k ochraně sbírek muzejní povahy má Ministerstvo kultury vést centrální evidenci sbírek – CES, která je veřejnosti přístupným informačním systémem. Národní muzeum v žádosti o zápis sbírky do CES nahlásilo 3 173 345 položek sbírkových předmětů a Ministerstvo kultury vydalo dne 16. 7. 2002 osvědčení o zápisu do CES. Ministerstvo kultury neověřovalo ani jinak nesledovalo, zda počet nahlášených položek odpovídá skutečnému stavu. Národní muzeum dlouhodobě nevedlo řádnou evidenci všech sbírkových předmětů a inventarizacemi dostatečně neověřovalo skutečný stav. Nepřesná evidence přetrvává dlouhodobě, nejméně od roku 1984. Národní muzeum provedlo pro Ministerstvo kultury pouze kvalifikovaný odhad počtu sbírkových předmětů a žádost o zápis sbírky do CES neobsahovala správné údaje.

- Kontrola nemovitého majetku státu ve správě Pozemkového fondu ČR prokázala, že Pozemkový fond ČR při aplikaci zákona č. 229/1991 Sb., o úpravě vlastnických vztahů k půdě a jinému zemědělskému majetku, porušil povinnosti správce nemovitostí ve vlastnictví státu, když překročil při nakládání se svěřeným majetkem oprávnění vymezené zákonem tím, že
 - převáděl s odvoláním na ustanovení § 11 odst. 2 bezúplatně jiné pozemky na osoby, které nemají podle zákona č. 229/1991 Sb. status oprávněné osoby. Převody byly realizovány i v obcích, kde nejsou dosud vypořádány všechny uplatněné restituční nároky oprávněných osob, a to i mimo tzv. veřejnou nabídku, kterou upravují vnitřní předpisy Pozemkového fondu ČR. Z hlediska výše neuspokojených nároků 107,7 mil. Kč je zvláště kritická situace na území hlavního města Prahy, kde mezi nabyvateli pozemků byly mj. i právnické osoby, jejichž předmětem podnikání je realitní činnost;
 - převzal nad rámec zákonného zmocnění závazky povinných osob, které nebyly v likvidaci nebo privatizaci, a poskytoval za ně plnění převodem majetku ve vlastnictví státu;
 - nad rámec zákonného zmocnění prodával pozemky osobám bez statusu oprávněné osoby podle zákona č. 229/1991 Sb.;
 - restituční proces není ani po dvanácti letech ukončen, zejména v případě nároků oprávněných osob – původních vlastníků na bezúplatný převod jiného pozemku podle § 11 odst. 2 zákona č. 229/1991 Sb.
- Při kontrole majetku státu a prostředků státního rozpočtu na činnost Lázeňských léčebných ústavů Ministerstva vnitra bylo zjištěno, že toto ministerstvo při přenechání movitých věcí soukromému subjektu (podle „Smlouvy o koupi najaté věci“) a při následném odkupu nepostupovalo účelně, hospodárně a výhodně pro stát. Přibližně po jednom měsíci Lázeňské léčebné ústavy Ministerstva vnitra, aby zajistily splnění úkolu zprovoznit rekreační zařízení, vykupovaly stejné movité věci zpět.

Ministerstvo vnitra rovněž nedůsledně přistupovalo k realizaci investice v lázeňském domě Beseda ve Františkových Lázních a včas neřešilo vzniklé a postupně narůstající nedostatky v jejím financování. To vedlo následně ke značné ztrátě již vynaložených finančních prostředků. Jedná se o nedostatečnou ochranu majetku státu a nevýhodný a neekonomický postup při hospodaření s tímto majetkem.
- Kontrola majetku státu a prostředků státního rozpočtu – kapitola Úřad vlády ČR prokázala, že Úřad vlády nevedl účetnictví tak, aby bylo úplné, průkazné a správné. Při provádění inventarizací ověřoval fyzickou inventurou jen stav části svého majetku a neúčtoval o hospodářské činnosti, kterou prováděl bez opory v právních předpisech.

Byty, které Úřad vlády převzal a které byly smluvně určeny k uspokojování bytových potřeb členů vlády, soudců Vrchního a Krajského soudu v Praze, používal v převážné míře k uspokojování bytových potřeb zaměstnanců ministerstev a dalších ústředních orgánů. Správu těchto bytů svěřil obchodní společnosti, přičemž nezabezpečil pravidelné převádění příjmů z nájemného na svůj příjmový účet ani zachycení této agendy ve svém účetnictví.
- Při kontrole majetku státu a prostředků státního rozpočtu – kapitola Kancelář prezidenta republiky bylo zjištěno, že Správa Pražského hradu nevedla v účetnictví zejména nemovité kulturní památky v hodnotě více než 1,9 mld. Kč, 226 položek uměleckých děl a předmětů,

kteře nejsou kulturními památkami, a dalších cca 6 500 položek uměleckých děl a předmětů neměla oceněno. Do svého majetku nezahrnula předměty, které pořídila v souvislosti s pořádanými výstavami, a neúčtovala o technickém zhodnocení majetku. Nedostatky byly zjištěny i v provádění inventarizací.

- Kontrola nakládání s majetkem, právy a závazky ČR v souvislosti s rušením okresních úřadů prokázala, že účetní závěrky k 31. 12. 2002 ve dvanácti ze třinácti kontrolovaných okresních úřadů byly sestaveny na podkladě účetnictví, které nebylo správné, úplné a průkazné, zejména z těchto důvodů:
 - chybné nebo neprovedené účetní zápisy a neprovádění inventarizace;
 - duplicitní vedení pozemků v účetní evidenci a jejich přečeňování;
 - neevidování veškerých nemovitostí, se kterými byly okresní úřady příslušné hospodařit, a naopak evidence těch, ke kterým tuto příslušnost neměly.

Plnění státního rozpočtu – příjmová část

- Kontrolou plnění příjmů státního rozpočtu celními orgány byly zjištěny nedostatky v činnosti Ministerstva financí – Generálního ředitelství cel, které přímo či nepřímo mají vliv na výši příjmů státního rozpočtu. Kontrolované celní úřady porušily jednotlivá ustanovení právních předpisů tím, že
 - umožnily vývoz zboží, které podléhá licenčnímu řízení ve větším množství, než bylo povoleno v licencích, a to v roce 2002 u zlata celkem o 327 kg v hodnotě 106,6 mil. Kč;
 - nepožadovaly předložení licence u zboží podléhajícího licenčnímu řízení, a to např. při dovozu hutního materiálu do ČR v roce 2002 nejméně u 2 139 t v hodnotě 39 mil. Kč a při vývozu zlata z ČR za rok 2001 celkem u 230 kg v hodnotě 43,5 mil. Kč a v roce 2002 celkem u 218 kg zlata v hodnotě 45,6 mil. Kč;
 - nevyměřily penále nebo úrok z prodlení v případech, kdy nebyl dodržen splátkový kalendář, ve výši 270 270 Kč.

Údaje vykazované Ministerstvem financí – Generálním ředitelstvím cel pro účely sledování vývozu dřeva nejsou věrohodné. V jednotlivých jednotných celních deklaracích na vývoz dřeva nebylo množství vyváženého dřeva uváděno v měrné jednotce stanovené pro tuto komoditu Celním sazebníkem pro rok 2002 (tj. v m³), ale v jiných měrných jednotkách (většinou v kg). Ministerstvo financí – Generální ředitelství cel tak v přepočtu vykázalo celkový vývoz dřeva ve výši 26 156 124 m³, zatímco Ministerstvem průmyslu a obchodu povolený vývoz byl 2 286 811 m³.

V důsledku výše uvedených pochybení a nedůsledné kontroly správnosti údajů v jednotných celních deklaracích ze strany celních úřadů při propouštění licencovaného zboží neposkytovaly informace předávané Ministerstvem financí – Generálním ředitelstvím cel pravdivý obraz o vývozech a dovozech sledovaných komodit.

- Při kontrole výkonu správy a převodu daní prováděných finančními úřady ze státního rozpočtu do rozpočtu obcí bylo zjištěno, že zákon o správě daní a poplatků nedovoluje, aby správci daně poskytovali podrobnější informace o daních příslušným obcím, a ty tak nemají možnost ověřit si správnost výše ani včasnost převáděných daní. Na druhé straně správce daně v souladu s oprávněním dle zákona o správě daní a poplatků (např. prominutí daně, posečkání daně, povolení splátek apod.) rozhoduje o výši příjmů jiného subjektu – obce.

- Kontrola hospodaření Fondu národního majetku ČR s pohledávkami prokázala, že realizace jednotlivých rozhodnutí o privatizaci, pro kterou byl Fond národního majetku zřízen, vykazuje nedostatky a některé pohledávky za privatizovaný majetek se staly nevymahatelné.

Fond národního majetku při uzavírání smluv nedostatečně využíval zákonných možností k zajištění vymahatelnosti pohledávek, například zástavní právo k majetku do doby jeho úplného splacení nebo bankovní záruku k zajištění pohledávky.

Ztráta ze 119 pohledávek prodaných, postoupených nebo odepsaných v letech 1997 až 2002 pro nevymahatelnost činila cca 1,2 mld. Kč.

Plnění státního rozpočtu – výdajová část

Kontrola výdajů státního rozpočtu tvořila nejvýznamnější část kontrolní činnosti. Byla zjištěna řada závažných nedostatků, jejichž příklady jsou uvedeny dále.

- Kontrola Státního programu podpory cestovního ruchu prokázala, že Ministerstvo pro místní rozvoj nemělo transparentní systém pro výběr akcí a výši podpory. Ustavilo sice Komisi pro výběr akcí a najalo firmu pro posuzování žádostí, ale následně pak některé žádosti komisi v rozporu s posouzením nepředkládalo a doporučení komise o výši dotace bez objektivního vysvětlení měnilo, a to i zásadně. Například dotaci pro víceúčelovou sportovní halu pro profesionální basketbalový klub zvedlo z doporučených 10 mil. Kč až na 45 mil. Kč, přičemž tuto akci zahrnuje do podprogramu zaměřeného na sportovně-rekreační činnost.

Při kontrole 18 příjemců dotace bylo zjištěno nedodržování stanovených podmínek pro čerpání dotace (u čtyř příjemců), nedodržení postupu při zadávání veřejných zakázek (u tří příjemců) a nedodržení účetních předpisů (u dvou příjemců).

- Kontrola Národního programu přípravy ČR na členství v EU v resortu životního prostředí prokázala, že hlavním pochybením při nakládání s prostředky vyčleněnými na realizaci Národního programu bylo nedostatečné zajištění použití prostředků na stanovený účel. Na Národní program bylo v letech 2000 až 2002 vyčleněno celkem 743,6 mil. Kč, z čehož bylo kontrolováno cca 75 %.

- Nedostatky zjištěné kontrolou programů výstavby a obnovy pozemních komunikací významně snižovaly efektivnost užití finančních prostředků, a tím i dosažené účinky na silniční a dálniční síť. Především:

– cíle programů nedefinovaly konkrétní stav, který má být realizací dosažen. Při jejich stanovení se nevycházelo z analýz společensko-ekonomických nákladů a výnosů, nebyla určena ani hodnotící kritéria pro plnění cílů;

– nebyly stanoveny potřeby a priority realizace jednotlivých programů ve vazbě na disponibilní zdroje. Výběr akcí neprobíhal systematicky. Redukce požadavků a zařazování akcí do programů nebyly prováděny ve vazbě na přínosy vyjádřené mírou společensko-ekonomické efektivnosti;

– k realizaci byly zařazovány akce nedostatečně připravené. Schválené náklady a realizační termíny nebyly ve velkém rozsahu dodrženy. Zabezpečené finanční prostředky Státního fondu dopravní infrastruktury byly v letech 2001 a 2002 v rozsahu kolem 33 % z důvodu

nečerpání neúčelně blokovány na příslušných účtech. Tyto prostředky mohly být v daných letech využity účelněji na jiných akcích.

Nebyly vytvořeny dostatečné kontrolní mechanismy ve vztahu k oprávněnosti cenových požadavků zhotovitelů. Nebyly sledovány a vyhodnocovány jednotkové ceny stavebních prací z nabídek uchazečů a odchylky cen prací mezi jednotlivými akcemi.

- Při kontrole plnění státního rozpočtu – dodržování závazných ukazatelů státního rozpočtu po roce 2000 bylo zjištěno, že nejsou dodržována ustanovení rozpočtových pravidel týkající se rozpočtových opatření. Žádosti o rozpočtová opatření nemají požadované náležitosti, Ministerstvo financí pojmy definovanými v rozpočtových pravidlech označuje jiný obsah, chronologická evidence rozpočtových opatření není vedena řádně a úplně, a tato skutečnost má negativní vliv na obsah příloh závěrečných účtů kapitol.
- Kontrola prostředků státního rozpočtu na realizaci Programu záchran architektického dědictví prokázala, že Ministerstvo kultury nehodnotilo všechny přijaté projekty a žádosti objektivní metodou stanovení významu a užitečnosti projektů, určenou v programu. Neprovedlo výpočet hodnotících koeficientů u 650 akcí obnovy, na které poskytlo finanční příspěvek přesahující 1 mld. Kč (tj. 75,9 % z poskytnutého finančního příspěvku z programu celkem).
- Při kontrole finančních prostředků vynaložených na rozvoj dopravních sítí v ČR bylo zjištěno, že Ministerstvo dopravy nepůsobilu řádně v procesu přípravy cílů programového financování rozvoje dopravních sítí v ČR, a to jak v přípravě cílů, tak ve stanovení priorit programů a akcí. Ministerstvo dopravy zejména nedefinovalo společenské strategické cíle rozvoje dopravní infrastruktury a zanedbalo jejich rozpracování do koncepčních cílů. Za svou desetiletou existenci nevypracovalo materiál, který by vláda schválila a který by odborně a komplexně řešil stěžejní otázky rozvoje dopravních sítí v ČR.
Ministerstvo dopravy vládě nepředkládalo úplné a objektivně zpracované informace pro její rozhodování o mnohamiliardových investicích do dopravních sítí. Proces určování programových cílů je proto málo transparentní, je nepřehledný a nese vysoké riziko chybné alokace společenských investic do rozvoje dopravních sítí. Snižuje společenskou efektivnost programového financování. NKÚ v této souvislosti doporučilo Ministerstvu dopravy zajistit odpovídající výkon činností, ze kterých vychází stanovování programových cílů.
- Při kontrole prostředků státního rozpočtu poskytovaných na veřejnou drážní osobní dopravu bylo zjištěno, že funkčnost systému, a tím i užití poskytnutých finančních prostředků, negativně ovlivnily zejména následující nedostatky:
 - neprovedení optimalizace dopravní obslužnosti v jednotlivých regionech a nevymezení rozsahu základní dopravní obslužnosti území ve vazbě na finanční možnosti; jako potřebná byla Ministerstvem dopravy akceptována celá nabídka vnitrostátních vlakových spojů Českých drah;
 - založení systému na dofinancování ztráty z železniční osobní dopravy; dopravce tak není motivován ke snižování nákladů a zlepšování hospodaření.
- Při kontrole finančních prostředků státu určených na podporu využívání ekologických paliv získaných z nepotravinářského využití zemědělské půdy Ministerstvo zemědělství nepředložilo žádnou dokumentaci Programu rozvoje biopaliv, která by jednoznačně definovala cíle

a určovala principy a priority podpory. Podkladové materiály měly převážně charakter studií, návrhů a rozborů. Ani Zásady pro poskytování dotací vydané Ministerstvem zemědělství společně s Ministerstvem financí, na základě kterých byly poskytovány v letech 1992 až 1995 investiční prostředky formou půjček, nelze považovat za dokumentaci programu. V uvedených letech bylo takto poskytnuto cca 774 mil. Kč celkem 20 subjektům, z nichž v době ukončení kontroly vyrábělo MEŘO (metylester řepkového oleje) pouze 10 příjemců dotací.

Poskytnuté půjčky nebudou ve skutečnosti úplně splaceny z důvodů probíhajících konkursních řízení – v konkurech na majetek příjemců se ocitlo téměř 40 % poskytnutých půjček (přes 303 mil. Kč). Poskytnuté prostředky se rovněž nevrátí z titulu přiznávání bonifikací příjemcům ve výši 40 %, přičemž se nepožaduje zdůvodnění ani se nezkoumá situace žadatele. Splatnost půjček byla v některých případech postupně odsunuta až na 23 let.

- Kontrola finančních prostředků vynakládaných na výstavbu a technickou obnovu vodohospodářských a ekologických staveb prokázala, že Ministerstvo zemědělství:
 - v letech 1999 až 2001 realizovalo programy bez základního řídicího dokumentu „Dokumentace programu“, tj. bez stanovení základních cílů, bilance finančních potřeb, stanovení kritérií pro hodnocení projektů a vyhodnocení efektivnosti programů;
 - stanovilo v dokumentacích programů schválených koncem roku 2001 nevhodné ekonomické ukazatele, které nelze použít pro vyhodnocení efektivnosti, hospodárnosti a účelnosti programů ani pro vyhodnocení plnění přijatých závazků;
 - nezajistilo při realizaci programů zahájených v roce 1995 účinný kontrolní systém, kterým by odstranilo systémové nedostatky a pochybení zjištěná u přímých investorů, přestože od roku 1995 do dubna 2003 bylo proinvestováno přes 15 mld. Kč.
- Kontrola prostředků státního rozpočtu určených na realizaci Státní informační politiky ve vzdělávání poukázala mj. na tyto skutečnosti:
 - vláda schválila podmínky realizace včetně objemu rozpočtových prostředků na dobu pěti let, tj. do konce roku 2005; již v letech 2001 a 2002 však docházelo ke změnám oproti schváleným podmínkám v neprospěch plnění cílů jednotlivých projektů, aniž by se vláda těmito změnami zabývala;
 - plán I. etapy realizace Státní informační politiky ve vzdělávání nebyl závazným způsobem rozpracován, na Ministerstvu školství mládeže a tělovýchovy nebylo rozpracování a sledování projektů dostatečně personálně a odborně zajištěno;
 - zakázky byly zadávány externím spolupracovníkům a dodavatelům a poradenským firmám; často se jednalo o zakázky, které bezprostředně nesouvisely se Státní informační politikou ve vzdělávání, nebo o zakázky, jejichž výsledky nebyly využity;
 - způsob zajištění realizace pomocí tzv. generálního dodavatele a generálního auditora nepřinesl předpokládané výhody.

Hospodaření s prostředky vybíranými na základě zákona ve prospěch právnických osob

- Při kontrole hospodaření s finančními prostředky vybíranými na všeobecné zdravotní pojištění bylo zjištěno, že
 - Vojenská zdravotní pojišťovna České republiky v kontrolovaném období účtovala nesprávně o pohledávkách (nedoplatecích) a závazcích (přeplatecích) za plátcí pojistného v ka-

tegorii „zaměstnavatelé“. Kontrolou NKÚ byly zjištěny následující rozdíly, o které zkreslila stav aktiv v rozvaze k 31. 12. kontrolovaných období:

k 31. 12. 2000 o částku 180 614 310,36 Kč,

k 31. 12. 2001 o částku 134 779 879 Kč,

k 31. 12. 2002 o částku 209 557 338,88 Kč;

– formálním provedením inventarizací pohledávek a závazků nebyl naplněn cíl dokladové inventury, tedy zjistit, zda stav majetku – pohledávek a závazků z pojistného – v účetnictví odpovídá skutečnosti; tím došlo i k nesprávnému vykázání stavu aktiv v rozvaze.

- K nedostatkům zjištěným při kontrole hospodaření Revírní bratrské pokladny s prostředky vybranými na základě zákona na zdravotní pojištění a s prostředky státního rozpočtu patří zejména:
 - porušení zákona o účetnictví a zákona o pojistném na všeobecné zdravotní pojištění, která vedla ke snížení zůstatků na účtu 311 000 – Pohledávky z veřejného zdravotního pojištění za zaměstnavateli;
 - vykazované stavy pohledávek ve výkazu „rozvaha“ v letech 1999 – 2002 neodpovídaly skutečnosti.

Hospodaření s prostředky poskytovanými České republiky ze zahraničí

- Při kontrole Programu obnovy venkova bylo zjištěno, že Ministerstvo pro místní rozvoj u tohoto programu neuplatnilo standardní systém hodnocení věcné realizace programů předvstupní pomocí Evropských společenství, který je založen na hodnocení dosažené míry splnění stanovených cílů všech úrovní daného programu podle předem definovaných ukazatelů (výstupů, výsledků a sociálních, ekonomických, kulturních, ekologických aj. dopadů na venkovské regiony). Ministerstvo nemělo stanoveny žádné ukazatele pro hodnocení plnění cíle programu a omezilo se pouze na hodnocení výše poskytnuté a čerpané finanční podpory. Na úrovni jednotlivých akcí a projektů programu byla úspěšnost realizace měřena pouze finančními ukazateli a ukazateli fyzických výstupů (km, m², kusy apod.). Neuspokojivý přístup Ministerstva pro místní rozvoj k problematice hodnocení programu dokládá i to, že u 17 % kontrolovaných akcí a projektů nezávázalo příjemce k předložení závěrečných vyhodnocení akce.
- Na základě provedené kontroly Prostředků ze zahraničí poskytnutých České republiky na realizaci projektů Phare CBC (přeshraniční spolupráce) NKÚ konstatoval, že u všech kontrolovaných projektů existují reálné předpoklady pro jejich dokončení a dosažení stanovených cílů. Upozornil však mj. na tyto skutečnosti:
 - Centrum pro regionální rozvoj nebylo akreditováno; některé činnosti, které mělo zabezpečovat (tzv. technickou asistenci), vykonávala ministerstvem zřízená obchodní společnost na základě mandátní smlouvy,
 - chyběla metodika účtování o prostředcích zahraniční pomoci. Účtující jednotky řešily specifika poskytování zahraniční pomoci ve svém účetnictví různě.

Kontrola státního závěrečného účtu

- Při kontrole majetku státu a prostředků státního rozpočtu – kapitola Ministerstvo pro místní rozvoj byla ověřována správnost sestavení závěrečného účtu kapitoly 317 – Ministerstvo pro místní rozvoj jako podkladu pro státní závěrečný účet.

Celková nesprávnost v závěrečném účtu Ministerstva pro místní rozvoj činila 8 585 999,76 tis. Kč. Z toho:

- celková nesprávnost ve výkazu Rozvaha u organizačních složek státu v jeho řídicí působnosti 7 942 753,94 tis. Kč;
- celková nesprávnost ve Výkazu pro hodnocení plnění rozpočtu u organizačních složek státu 586 671,66 tis. Kč;
- celková nesprávnost ve výkazu zisky a ztráty příspěvkových organizací 21 621,63 tis. Kč;
- rozvahy příspěvkových organizací neuvedené v závěrečném účtu 157 029,53 tis. Kč.

- Při kontrole majetku státu a finančních prostředků – kapitola Úřad pro ochranu osobních údajů byly zjištěny celkové nesprávnosti v účetní závěrce k 31. 12. 2001 v údajích, které jsou předávány k další agregaci pro zpracování státního závěrečného účtu, ve výši 687 538,50 Kč ve výkazu Rozvaha a 186 480 Kč ve Výkazu pro hodnocení plnění rozpočtu, tj. v celkové výši 874 018,50 Kč.

Hospodaření s prostředky, za něž převzal stát záruky

Na základě zjištění z kontroly záruk poskytnutých státem nad rámec schválených rozvojových programů lze konstatovat, že režim poskytování nestandardních záruk státu, jejich forma a rozsah nebyl nikdy žádnou obecně platnou právní normou ani vnitřním předpisem Ministerstva financí upraven. Jedná se o záruky, které ČR (většinou zastoupená Ministerstvem financí) poskytla na základě různých dokumentů – záruční listiny, ručitelského prohlášení, potvrzení, smlouvy o záruce – a které byly v uplynulém období, tj. až do konce roku 2000, vydávány mimo rámec vládou schválených rozvojových programů.

V případě posuzovaných záruk však nejde ani o ručení ve smyslu příslušných ustanovení Obchodního zákoníku, které mj. opravňují ČR (zastoupenou Ministerstvem financí) jako ručitele v případě splnění závazku uplatnit vůči dlužníkovi nároky na úhradu za něj poskytnutého plnění, tzn. pohledávku v rozsahu úhrady zaručených částek z prostředků státního rozpočtu. Vzhledem k tomu, že doposud uhrazené částky nestandardních záruk nejsou vedeny jako pohledávky ve státních finančních aktivech, je zřejmé, že se jedná spíše o poskytování různých forem finanční podpory, nenávratných výpomocí či půjček, popř. dotací, které stát na základě vydaných záruk vyplácí v delším časovém horizontu. Stát tímto způsobem řeší aktuální nedostatek finančních prostředků dlužníků. Preference poskytování podobných „záruk“ však neúměrně zatěžuje zdroje státního rozpočtu a ve většině případů znamená pouze přesouvání problému do následujících rozpočtových období bez přijetí jednoznačného systémového řešení.

Ke dni 31. 12. 2002 vzrostl objem nestandardních záruk až na celkovou částku 65,65 mld. Kč.

Zadávání státních zakázek

Nadále přetrvává vysoká závažnost zjištěných nedostatků a velká četnost jejich výskytu při porušování ustanovení zákona o zadávání veřejných zakázek. Důsledkem tohoto stavu je vytváření příznivých podmínek pro vznik a rozšiřování korupčního prostředí, zejména při výběru dodavatelů staveb. Nejčastěji vyskytujícími se nedostatky jsou i nadále:

- obcházení zákona neoprávněným rozdělením jedné akce na více zakázek;

- nesprávný způsob zadávání zakázek v rozporu se zákonem;
- uzavírání smluv v rozporu s výsledky soutěže;
- uzavírání smlouvy o dílo se zhotoviteli, jejichž výběr nebyl proveden zákonem stanoveným způsobem;
- uzavírání smlouvy o dílo s pozdějším termínem dokončení díla, než bylo uvedeno v nabídce, nebo dříve, než byly vyhodnoceny předložené nabídky;
- nevyločení uchazečů, kteří neprokázali splnění kvalifikačních předpokladů, z další účasti na veřejné zakázce;
- zadání zakázky podle neúplné nebo chybně zpracované zadávací dokumentace. Cena realizované zakázky se následně v důsledku tohoto nedostatku liší o 50 – 100 % oproti zadání;
- nedodržení podmínky uchovávat dokumentaci o zadání včetně podaných nabídek všech uchazečů po dobu pěti let.

Alarmující je skutečnost, že na stejné nebo obdobné nedostatky v této oblasti poukazuje NKÚ na základě výsledků své kontrolní činnosti již několik let jak ve svých výročních zprávách, tak v jednotlivých zveřejněných kontrolních závěrech.

2.2 Přístup kontrolovaných osob k výsledkům kontroly

Důležitým faktorem ovlivňujícím konečné přínosy kontrolní činnosti NKÚ je vstřícný a zejména aktivní přístup kontrolovaných osob k výsledkům kontrolních akcí. V řadě případů některé kontrolované osoby přijímaly konkrétní opatření ke zjištěným nedostatkům již v průběhu kontroly nebo bezprostředně po jejím ukončení, včetně systémových opatření, která mají zabránit jejich opakování.

NKÚ se však i v roce 2003 setkal s případy, kdy přetrvávají nedostatky, na které již upozorňoval v minulosti:

- Při kontrole kapitoly státního rozpočtu Kancelář prezidenta republiky bylo zjištěno, že Kancelář prezidenta republiky převedla právo hospodaření s nemovitým i movitým majetkem státu patřícím do její působnosti na zřizované příspěvkové organizace, přestože zákon č. 114/1993 Sb., o Kanceláři prezidenta republiky, stanoví, že toto právo vykonává Kancelář prezidenta republiky. Na tuto skutečnost upozorňovala již předcházející kontrola NKÚ č. 97/36 a hodnotila ji jako porušení uvedeného zákona.
- Kontrola prostředků státního rozpočtu poskytovaných na veřejnou drážní osobní dopravu prokázala, že nedošlo k zásadní změně proti stavu zjištěnému předchozí kontrolní akcí č. 99/22. Byl sice vytvořen nový systém podpory veřejné osobní dopravy, jeho funkčnost pro železniční osobní dopravu však zabezpečena nebyla. Dopravní obslužnost nebyla řešena na základě provázanosti rozhodovacích procesů u jednotlivých druhů doprav na společné úrovni Ministerstva dopravy a okresních, resp. od roku 2003 krajských úřadů, což měl být hlavní princip nového systému. Přitom na úhradu prokazatelné ztráty ze závazků veřejné služby v železniční osobní dopravě bylo Českým drahám poskytnuto ze státního rozpočtu, včetně zápočtu závazků, v letech 2001 a 2002 celkem 12,6 mld. Kč.
- Při kontrole vybraných výdajů státního rozpočtu v kapitole Ministerstvo průmyslu a obchodu bylo zjištěno, že systém alokování výdajů rozpočtové kapitoly Ministerstvo průmyslu

a obchodu nevytváří podmínky pro optimální umístění veřejných prostředků podložených společensko-ekonomickými analýzami.

Konkrétní důsledky tohoto stavu se nejvíce projevily při restrukturalizaci uhelného průmyslu, která probíhá už od roku 1993, aniž by dosud byly dosaženy vytčené cíle této restrukturalizace. Stávající systém restrukturalizace umožňuje nepředvídatelný a nekontrolovatelný tok veřejných prostředků na tento účel, aniž by byla zajištěna společenská návratnost.

Na většinu opětovně zjištěných skutečností upozornil NKÚ již v kontrolním závěru č. 00/04 „Dotace ze státního rozpočtu uhelnému a rudnému průmyslu“ (uveřejněném ve Věstníku NKÚ ročník VIII. částka 4). Ministerstvo průmyslu a obchodu však na tehdejší zjištění NKÚ účinně nereagovalo.

- Příkladem špatné spolupráce ze strany kontrolované osoby byl přístup Ministerstva zemědělství při kontrole finančních prostředků státu určených na podporu využívání ekologických paliv získaných z nepotravinářského využití zemědělské půdy. Místo aktivní konstruktivní spolupráce při řešení nedostatků byla naopak řada oprávněných a kontrolně doložených zjištění ministerstvem zpochybňována.

2.3 Projednávání kontrolních závěrů v orgánech Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky a ve vládě České republiky

Podvýbor pro kontrolu rozpočtového výboru Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky projednal některé schválené kontrolní závěry zaslané Poslanecké sněmovně, v několika případech i za přítomnosti zástupců NKÚ a příslušných státních orgánů. Jednalo se o:

- kontrolní závěr z kontrolní akce č. 01/26 „Dotace ze státního rozpočtu poskytované na zainvestování průmyslových zón“ (leden 2003),
- kontrolní závěr z kontrolní akce č. 01/16 „Majetek státu a prostředky státního rozpočtu kapitoly Ministerstvo práce a sociálních věcí“ (březen 2003),
- kontrolní závěr z kontrolní akce č. 01/20 „Prostředky státního rozpočtu určené na výstavbu justičního paláce v Liberci a vězeňských objektů v Jiřicích“ (duben a červen 2003),
- kontrolní závěr z kontrolní akce č. 01/23 „Prostředky státního rozpočtu určené na podporu mimoprodukčních funkcí zemědělství a na podporu dalších aktivit“ (září 2003),
- kontrolní závěr z kontrolní akce č. 01/32 „Prostředky státního rozpočtu vynakládané na zlepšení čistoty vod v povodí Odry“ (září 2003).

Následně projednal kontrolní závěry z kontrolních akcí č. 01/26 „Dotace ze státního rozpočtu poskytované na zainvestování průmyslových zón“ (10. schůze dne 12. března 2003) a 01/20 „Prostředky státního rozpočtu určené na výstavbu justičního paláce v Liberci a vězeňských objektů v Jiřicích“ (15. schůze dne 11. června 2003) i rozpočtový výbor Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR. V případě kontrolní akce č. 01/26 byl NKÚ podán kvalifikovaný podnět „k opakování kontroly a ke zjištění dopadu přijatých opatření na základě kontrolního závěru NKÚ z kontrolní akce č. 01/26 „Dotace ze státního rozpočtu poskytované na zainvestování průmyslových zón“. Na základě tohoto kvalifikovaného podnětu Kolegium NKÚ po projednání schválilo doplnění plánu kontrolní činnosti na rok 2003 o kontrolní akci č. 03/31 „Prostředky státního rozpočtu poskytované na zainvestování průmyslových zón“.

Na základě projednání kontrolního závěru z kontrolní akce č. 01/16 „Majetek státu a prostředky státního rozpočtu kapitoly Ministerstvo práce a sociálních věcí“ požádal rozpočtový výbor Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR ministra práce a sociálních věcí, aby do 30. června 2003 předložil zhodnocení kontroly a přehled nápravných opatření.

Vláda projednala na svých jednáních v roce 2003 celkem 22 kontrolních závěrů, které byly schváleny v tomto roce a jejichž přehled je uveden v příloze č. 4. Ve většině případů jsou na základě výsledků kontrol přijímána při jednání vlády konkrétní opatření k odstranění zjištěných nedostatků, na této úrovni je také následně projednávána jejich skutečná realizace.

II. Finanční zhodnocení přínosu kontrolní činnosti

Finanční zhodnocení přínosu kontrolní činnosti je vyjádřeno prostřednictvím tří základních ukazatelů:

- a) **Objem finančních prostředků a hodnota hmotného majetku státu, které byly kontrolovány**, mají především informativní význam a vypovídají o rozsahu kontrolních akcí. Tento ukazatel může být významně ovlivněn jak předmětem kontroly jednotlivých akcí, tak i kontrolovaným obdobím, kdy je např. v rámci jedné kontrolní akce kontrolována určitá oblast za několik rozpočtových let.
- b) Souhrnný ukazatel finančního zhodnocení představuje **hodnotu finančních prostředků ohrožených nejvýznamnějšími nedostatky**. NKÚ si je vědom potřeby zpřesňovat tento ukazatel, a proto je uvedena v tabulce č. 4 struktura těchto finančních prostředků s rozlišením míry rizik jejich ohrožení.
- c) **Nedostatky, které jsou podkladem pro vymáhání finančních prostředků nebo vydání majetku státu**, představují případy, u kterých lze ztrátu prokazatelně vyjádřit. Konkrétní kontrolní zjištění vztahující se k těmto případům mohou být využita příslušnými správními úřady a orgány pro vymáhání finančních prostředků nebo k přijetí opatření zamezujících neoprávněnému nakládání se státním majetkem. Na základě těchto kontrolních zjištění NKÚ v odůvodněných případech naplňuje svoji oznamovací povinnost územním finančním orgánům, stanovenou právními předpisy, jak je uvedeno v další části výroční zprávy.

Kromě výsledků kontrolní činnosti, které lze tímto způsobem finančně vyjádřit, existuje celá řada dalších finančně neocenitelných přínosů. Jedná se zejména o poznatky z kontrol, které mohou být využity v legislativní činnosti, ale také o preventivní působení kontroly směrem k ostatním potenciálně kontrolovaným osobám s ohledem na veřejnou dostupnost kontrolních závěrů.

Zhodnocení finančních přínosů je provedeno na základě údajů uvedených v protokolech o výsledcích kontroly pořízených v rámci jednotlivých kontrolních akcí ukončených v roce 2003. Mezi tyto kontrolní akce jsou zařazeny i ty, jejichž kontrolní závěry nebyly publikovány z důvodu, že obsahují skutečnosti, které jsou předmětem ochrany podle zvláštních předpisů.

1. Souhrnné finanční zhodnocení přínosu kontrolních akcí

Kontrolní akce:

- 1) zahrnovaly hospodaření s finančními prostředky a hmotným majetkem státu v celkové hodnotě **532 717, 1 mil. Kč;**
- 2) obsahovaly zjištěné nedostatky týkající se finančních prostředků a majetku státu v hodnotě **39 592, 4 mil. Kč;**

- 3) poskytují státu podklad pro vymáhání finančních prostředků
a vydání majetku v hodnotě **1 543 mil. Kč.**

2. Rozdělení a popis zjištěných nedostatků

Tabulka č. 4

(v mil. Kč)

2.1 Ztráty zaviněné jednáním kontrolovaných osob	14 081,2
<i>z toho: 2.1.1 majetek státu – přímé ztráty</i>	<i>1 601,5</i>
<i>2.1.2 majetek státu – nepřímé ztráty</i>	<i>3 879,7</i>
<i>2.1.3 prostředky veřejných rozpočtů – příjmová část</i>	<i>2 040,6</i>
<i>2.1.4 prostředky veřejných rozpočtů – výdajová část (přímé ztráty)</i>	<i>2 115,9</i>
<i>2.1.5 prostředky veřejných rozpočtů – výdajová část (nepřímé ztráty)</i>	<i>3 632,7</i>
<i>2.1.6 prostředky, za něž převzal stát záruky</i>	<i>803,0</i>
<i>2.1.7 prostředky poskytnuté ČR ze zahraničí</i>	<i>7,8</i>
2.2 Rizika, která by mohla vést ke vzniku škod	25 511,2
<i>z toho: 2.2.1 nedostatky při provádění inventarizace majetku</i>	<i>1 444,3</i>
<i>2.2.2 nedostatečná ochrana majetku státu před neoprávněnou manipulací třetími osobami</i>	<i>31,9</i>
<i>2.2.3 nedostatky smluv, které mohou vést ke ztrátám</i>	<i>6 675,1</i>
<i>2.2.4 neúplné, neprůkazné a nesprávné účtování</i>	<i>16 679,5</i>
<i>2.2.5 ostatní zjištění – porušení ustanovení zákona č. 563/1991 Sb</i>	<i>146,8</i>
<i>2.2.6 nedostatky v dodržování zákona o zadávání veřejných zakázek</i>	<i>533,6</i>
Celkem	39 592,4

2.1 Ztráty zaviněné jednáním kontrolovaných osob

2.1.1 Majetek státu – přímé ztráty

- prokázané ztráty,
- nedohledání majetku státu při inventarizacích apod.,
- vyčíslitelné ztráty při nakládání s pohledávkami státu, příp. s pohledávkami státních organizací,
- vyčíslitelné ztráty na nehmotném majetku státu,
- neoprávněné používání hmotného i nehmotného majetku státu třetími osobami apod.

2.1.2 Majetek státu – nepřímé ztráty

- neuplatňování náležitých postupů při nakládání s neupotřebitelným a přebytečným majetkem státu.

2.1.3 Prostředky veřejných rozpočtů – příjmová část

- zkrácení daní, cel, poplatků, odvodů a záloh na tyto příjmy, které jsou příjmem státního rozpočtu, rozpočtů obcí, rozpočtů okresních úřadů a státních fondů,
- neodvádění nebo zadržování výnosů ze státního majetku,
- vyčíslitelné ztráty při nakládání s pohledávkami státu, příp. státních organizací,
- zkrácení plateb vybíraných na základě zákona ve prospěch právnických osob (např. zdravotní pojišťovny, povinné ručení), zkrácení ostatních příjmů stanovených zákonem a zkrácení penále souvisejícího s těmito příjmy,
- vyčíslitelné ztráty při neefektivním nakládání s majetkem a získávání nižších finančních prostředků.

2.1.4 Prostředky veřejných rozpočtů – výdajová část (přímé ztráty)

- porušování zákona o rozpočtových pravidlech republiky při poskytování prostředků a jejich použití z hlediska účelu a času a zúčtování se státním rozpočtem,
- ostatní vynaložené prostředky v rozporu se zákonem.

2.1.5 Prostředky veřejných rozpočtů – výdajová část (nepřímé ztráty)

- nedosažení hospodárneho a efektivního vynaložení prostředků,
- neúčelnost v poskytnutí, příp. použití prostředků.

2.1.6 Prostředky, za něž převzal stát záruky

- vady ve smluvním poskytnutí jistiny ve prospěch státu,
- použití státem garantovaných úvěrů na jiný účel,
- vyčíslitelné ztráty při realizaci záruk.

2.1.7 Prostředky poskytnuté České republice ze zahraničí

- použití prostředků v rozporu s účelem,
- nehospodárné nakládání s prostředky.

2.2 Rizika, která by mohla vést ke vzniku škod

2.2.1 Nedostatky při provádění inventarizace majetku;

2.2.2 nedostatečná ochrana majetku státu před neoprávněnou manipulací třetími osobami;

2.2.3 nedostatky smluv, které mohou vést ke ztrátám;

2.2.4 neúplné, neprůkazné a nesprávné účtování;

2.2.5 ostatní zjištění – porušení ustanovení zákona č. 563/1991 Sb.;

2.2.6 nedostatky v dodržování zákona o zadávání veřejných zakázek.

3. Hlavní příklady zjištěných nedostatků

Ztráty zaviněné jednáním kontrolovaných osob (k bodu 2.1 z tabulky č. 4)

- Kontrola prostředků státního rozpočtu určených na realizaci Státní informační politiky ve vzdělávání prokázala, že část prostředků určených na realizaci státní informační politiky ve vzdělávání byla použita neoprávněně nebo nevhodně, popřípadě nebyla použita na krytí nezbytných potřeb. Tímto způsobem bylo vynaloženo nejméně 884 mil. Kč (z toho cca. 676 mil. bylo čerpáno neoprávněně). Další část neoprávněně použitých prostředků nebylo možné v rámci této kontrolní akce vyčíslit, protože některé smlouvy nedostatečně specifikovaly rozsah a cenu plnění a Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy si nezajistilo dostatek podkladů pro sledování a ověření plnění zakázek.
- Kontrola majetku státu a prostředků státního rozpočtu – kapitola Ministerstvo pro místní rozvoj prokázala, že Ministerstvo pro místní rozvoj v letech 2001 a 2002 neoprávněně použilo prostředky státního rozpočtu ve výši téměř 253 mil. Kč. V rozporu s § 25 zákona o rozpočtových pravidlech realizovalo výdaje rozpočtových prostředků nad výši rozpočtovanou k datu realizace výdaje. Ministerstvo tak realizovalo výdaje před provedením příslušného rozpočtového opatření. Tuto skutečnost § 25 zákona o rozpočtových pravidlech definuje jako neoprávněně použití prostředků státního rozpočtu.
- Při kontrole programů výstavby a obnovy pozemních komunikací bylo zjištěno použití finančních prostředků na jiné účely ve výši cca 30 mil. Kč a nevhodné vynakládání finančních prostředků v celkové výši cca 100 mil. Kč.
- Při kontrole majetku státu a prostředků státního rozpočtu – kapitola Kancelář prezidenta republiky bylo zjištěno, že Správa Pražského hradu dostatečně nezajistila plnění funkcí přímého investora akcí realizovaných z kapitoly Kancelář prezidenta republiky a v důsledku toho porušila v letech 1998 až 2002 rozpočtovou kázeň a neoprávněně – na jiný účel – použila finanční prostředky státního rozpočtu v celkové výši téměř 10 mil. Kč.
- Kontrola majetku státu a prostředků státního rozpočtu – kapitola Úřad vlády ČR prokázala, že Úřad vlády nepostupoval nevhodnějším způsobem a nepoužíval rozpočtové prostředky pouze ke krytí nezbytných potřeb a pro účely, na něž byly určeny. V roce 2000 takto nesprávně vynaložil nejméně 3,6 mil. Kč a v roce 2001 nejméně 3,4 mil. Kč.
- Kontrola hospodaření Revírní bratrské pokladny s prostředky vybíranými na základě zákona na všeobecné zdravotní pojištění a s prostředky státního rozpočtu prokázala:
 - neoprávněně použití prostředků na veřejné zdravotní pojištění k účelům, které s prováděním veřejného zdravotního pojištění nesouvisí, ve výši cca 2,8 mil. Kč;
 - neprůkaznost účetních dokladů, na základě kterých došlo v kontrolovaném období k vyřazení majetku v pořizovací ceně 10,2 mil. Kč (zůstatková cena 1,9 mil. Kč).
- Kontrola nemovitého majetku státu ve správě Pozemkového fondu ČR prokázala, že v namátkově vybraných případech Pozemkový fond ČR převedl celkem 350,2 ha zemědělské půdy, oceněné v cenách roku 1991 na 39,9 mil. Kč. Z toho část nároků v hodnotě 38,6 mil. Kč uplatnily osoby, které podle zákona č. 229/1991 Sb. nemají status oprávněné osoby.

- Při kontrole finančních prostředků státu určených na podporu využívání ekologických paliv získaných z nepotravinářského využití zemědělské půdy bylo zjištěno, že charakteristickou skutečností při dotované investiční výstavbě (půjčka obvykle 80 % nákladů) bylo navyšování původních rozpočtů, a tedy i požadované půjčky. Často docházelo k věcným změnám, což svědčí o nekvalitní předprojektové a projektové přípravě staveb. Rovněž byly zjištěny případy, kdy příjemci podpor nedodrželi účel dotace a jiné podmínky. Např. podnikatelský zámeř společnosti Bionafta, a. s., Mydlovary z roku 1992, na základě kterého byla akce zařazena do programu, uváděl náklady ve výši necelých 180 mil. Kč. Při zaúčtování do majetku v roce 1997 byla cena 280 mil. Kč, tedy o 100 mil. Kč vyšší. Podstatná část navýšené částky byla hrazena ze státního rozpočtu.
- Při kontrole plnění příjmů státního rozpočtu celními orgány byly zjištěny významné nedostatky v účetní evidenci pohledávek za příjmy z pokut a nákladů řízení. V důsledku těchto nedostatků nemá Ministerstvo financí – Generální ředitelství cel správný přehled o výši těchto pohledávek, a tím je snížena účinnost jejich správy a kontroly. Účetnictví v tomto ohledu nepodávalo věrný a úplný obraz o skutečnostech, které jsou jeho předmětem. Inventarizace pohledávek z titulu neuhrazených pokut a nákladů řízení prováděné Ministerstvem financí – Generálním ředitelstvím cel v letech 2001 a 2002 nevedly ke kontrole a zajištění věcné správnosti účetnictví. Inventarizací zjištěné rozdíly za rok 2001 v hodnotě 11,8 mil. Kč a za rok 2002 v hodnotě 42,8 mil. Kč se do účetnictví nepromítly.
- Při kontrole majetku státu a prostředků státního rozpočtu kapitoly Ministerstvo zemědělství bylo zjištěno, že Ministerstvo zemědělství porušilo rozpočtová pravidla tím, že uzavřelo smlouvu se společností s ručením omezeným na zpracování integrovaného administrativního a kontrolního systému v resortu Ministerstva zemědělství, včetně úkolů, které byly náplní odboru přípravy přímých plateb IACS – 1140 ministerstva. Pro splnění úkolu a provedení díla uvolnilo Ministerstvo zemědělství ještě své zaměstnance (cca 270 osob) až na období jednoho a půl roku, aby pracovali pro uvedenou společnost jako brigádníci. Dílo nebylo dokončeno v původně stanovené lhůtě a smluvený termín byl dodatkem ke smlouvě o pět měsíců prodloužen. K 31. 12. 2002 uhradilo ministerstvo za dílo cca 125 mil. Kč.
- Kontrola finančních prostředků vynakládaných na výstavbu a technickou obnovu vodohospodářských a ekologických staveb prokázala, že Ministerstvo zemědělství poskytlo neoprávněně a. s. Vodovody a kanalizace Pardubice v rámci investiční akce „ČOV a kanalizace Přelouč“ finanční prostředky státního rozpočtu ve výši 9,423 mil. Kč a prostředky Evropské investiční banky ve výši 4,153 mil. Kč tím, že poskytlo finanční prostředky i na rekonstrukci stávající kanalizace přesto, že rekonstrukce kanalizačních systémů nebyla ve smyslu pravidel Ministerstva zemědělství předmětem podpory.
- Při kontrole hospodaření s finančními prostředky vybranými na základě zákona na všeobecné zdravotní pojištění bylo zjištěno
 - že u plátců – zaměstnavatelů nerozhodla Vojenská zdravotní pojišťovna ČR o dlužném pojistném na zdravotní pojištění vč. příslušenství formou platebních výměrů, vydala platební výměry s časovým odstupem 2 – 19 měsíců od doby, kdy byl plátec zaregistrován jako dlužník, provedla kontroly až po vyhlášení konkurzního řízení nebo nepřihlásila pohledávku do konkurzního řízení a tím neumožnila včasné vymáhání pohledávek za dlužníky v částce nejméně 30,6 mil. Kč;

- u téže pojišťovny promlčení práva vymáhat pojistné (ve lhůtě pěti let od doby provedení úkonu ke zjištění výše dlužného pojistného nebo jeho vyměření) nejméně ve výši 19,1 mil. Kč. Tím došlo i ke zkrácení příjmu základního fondu zdravotní péče.

Rizika, která by mohla vést ke vzniku škod (k bodu 2.2 z tabulky č. 4)

- Kontrola nakládání s majetkem, právy a závazky České republiky v souvislosti s rušením okresních úřadů prokázala, že kontrolované okresní úřady nepředvedly protokolárně nehmotný a hmotný majetek v účetní hodnotě celkem 47,5 mil. Kč, ceniny a finanční prostředky depozitního účtu v částce celkem 92 mil. Kč, závazky v celkové částce převyšující 64 mil. Kč, majetek sledovaný na podrozvahových účtech v celkové částce téměř 1,5 mil. Kč a pohledávky z titulu pokut v částce celkem 7,8 mil. Kč. Současně protokolárně převedly majetek a závazky, jejichž celkové účetní hodnoty převyšovaly účetní stavy majetku o 570 tis. Kč a závazků téměř o 41 tis. Kč, a duplicitně (dvěma subjektům nebo i témuž subjektu) převedly protokolárně majetek v celkové účetní hodnotě téměř 78 mil. Kč. Součástí majetku nepřevedeného protokoly byly i nemovitosti (především pozemky) vedené v katastru nemovitostí. Příslušnost hospodařit s těmito nemovitostmi je tedy v katastru nemovitostí zapsána od 1. 1. 2003 na neexistující subjekty (okresní úřady).
- Při kontrole prostředků státního rozpočtu na realizaci Programu záchrany architektonického dědictví bylo zjištěno, že příjemci finanční příspěvek z programu v celkové výši 52,3 mil. Kč nevedli v účetnictví v souladu se zákonem č. 563/1991 Sb. Kontrolovaný objem finančních prostředků státního rozpočtu poskytnutých z programu 26 kontrolovaným příjemcům činil 321,7 mil. Kč, kontrolou zjištěné nedostatky dosáhly výše téměř 75,7 mil. Kč, tj. 23,5 %. Dále byly zjištěny nedostatky při zadávání státních zakázek v celkové výši cca 231 mil. Kč (bez daně z přidané hodnoty).
- Při kontrole majetku státu a prostředků státního rozpočtu – kapitola Kancelář prezidenta republiky bylo zjištěno, že Správa Pražského hradu nevedla v účetnictví nemovité kulturní památky v hodnotě převyšující 1,9 mld. Kč.
- Při kontrole hospodaření Fondu národního majetku ČR s pohledávkami bylo zjištěno, že pohledávky z 25 kontrolovaných smluv představují 64 % z celkových pohledávek po lhůtě splatnosti, které k 31. 12. 2001 Fond národního majetku vykazuje. V těchto kontrolovaných případech uhradili dlužníci k témuž datu v souhrnu pouze 26 % hodnoty kupních cen, tj. 1,7 mld. Kč, ačkoliv měly být uhrazeny ve výši téměř 6,7 mld. Kč.
- Při kontrole Státního programu podpory cestovního ruchu bylo mj. zjištěno, že Ministerstvo pro místní rozvoj zvýšilo dotaci pro víceúčelovou sportovní halu pro profesionální basketbalový klub z doporučených 10 mil. Kč až na 45 mil. Kč, přičemž tuto akci zahrnuje do podprogramu zaměřeného na sportovně-rekreační činnost.
- Při kontrole správy dotací poskytovaných ze státního rozpočtu vykonávané územními finančními orgány mj. vyplynulo z evidence vedené Ministerstvem financí, že v kontrolovaném období bylo celkem žádáno o prominutí 6,5 mld. Kč odvodů, z toho prominuto bylo cca 3,3 mld. Kč, tj. 51,2 %, a bylo žádáno o prominutí 2 mld. Kč penále, prominuto bylo 1,9 mld. Kč, tj. 93,8 %.

- Kontrola prostředků státního rozpočtu kapitoly Ministerstvo kultury poskytnutých na financování Mezinárodního filmového festivalu v Karlových Varech prokázala, že FILM SERVIS FESTIVAL KARLOVY VARY, a. s., porušil ustanovení zákona č. 199/1994 Sb., o zadávání veřejných zakázek, a uzavřel smlouvy s dodavateli, jejichž výběr neprovedl zákonem stanoveným způsobem. Stalo se tak v devíti případech a jednalo se o plnění z prostředků dotací ze státního rozpočtu v celkové výši 35 mil. Kč.

III. Zhodnocení ostatní činnosti

1. Zpracování stanovisek ke zprávě o průběžném plnění státního rozpočtu a k návrhu státního závěrečného účtu

NKÚ předkládal Poslanecké sněmovně Parlamentu ČR stanoviska k vládnímu návrhu státního závěrečného účtu ČR za rok 2002 a k vládní zprávě o pololetním plnění státního rozpočtu za rok 2003 na základě ustanovení § 5 zákona o NKÚ. NKÚ při zpracování stanovisek vycházel z předložených tisků Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR, závěrečných účtů jednotlivých kapitol a z kontrolních závěrů a dalších poznatků z kontrolní činnosti NKÚ.

Ve stanovisku k návrhu státního závěrečného účtu ČR za rok 2002 upozornil NKÚ mj. na skutečnost, že přes zdánlivě se zlepšující výsledek rozpočtového hospodaření roku 2002 proti předchozímu období lze v rozpočtu na rok 2002 pozorovat některé negativní jevy:

- Optimisticky se jeví meziroční nárůst celkových příjmů o 12,6 %, je však třeba upozornit na skutečnost, že cca 50 mld. Kč příjmů bylo inkasováno do státního rozpočtu jako příjmy jednorázové a neopakovatelné. Ty pouze vytvářejí fiskální iluzi o dostatečném objemu prostředků na saturaci běžných rozpočtových výdajů. Použití takovýchto neopakovatelných příjmů jako zdroje pro financování běžných výdajů státního rozpočtu je jedním ze znaků dlouhodobé vnitřní nerovnováhy ve státním rozpočtu, která je až doposud řešena vždy pouze krátkodobými a nesystémovými opatřeními. Tato opatření se sice rychleji projevují v hospodaření státního rozpočtu, nezakládají však žádné systémové změny, jejichž potřeba se stále ukazuje jako jediný účinný nástroj stabilizace vývoje státního rozpočtu a počátek obratu v dlouhodobě nepříznivých tendencích výsledků rozpočtového hospodaření.
- „Mimořádné výdaje“ se opakují při úpravách státního rozpočtu již druhým rokem, kdy vláda zcela účelově zkruslovala údaje návrhů státního rozpočtu již ve fázi jejich sestavení tím, že do návrhů rozpočtu na roky 2001 a 2002 nebyla zahrnuta položka v době sestavování rozpočtu známá, která svým charakterem nenesla žádné znaky dodatečnosti či mimořádnosti.
- V roce 2002 bylo provedeno 1 370 rozpočtových opatření (o 17 více než v roce 2001, o 589 více než v roce 2000 a o 677 více než v roce 1999). Jedná se o značně vysoký počet rozpočtových opatření, která mohou výraznou měrou ovlivnit zákonem stanovenou strukturu státního rozpočtu. Dlouhodobě stoupající tendence v počtu rozpočtových opatření nesvědčí o odpovědnosti správců rozpočtových kapitol při sestavování rozpočtu a dodržování rozpočtové kázně.
- V systému sociálního zabezpečení je jeho financovatelnost ve stávajících podmínkách trvale neudržitelná. Při každoročně se zvětšujícím rozdílu mezi příjmy z pojistného na sociální zabezpečení a výdaji na sociální dávky se řešení problému zásadní reformy sociální politiky jeví jako stále naléhavější. Reforma by měla zejména brát na zřetel opodstatněnost a odůvodněnost jednotlivých titulů sociálních dávek a vyhodnotit jejich dosahované společenské efekty.

- Hospodaření veřejných rozpočtů a vývoj vládního dluhu dokládají od roku 1998 soustavně se prohlubující fiskální nerovnováhu.
- Negativní tendence se projevují i ve vývoji vládního dluhu, který dosáhl 19,5 % hrubého domácího produktu (v roce 2001 činil 18,8 % hrubého domácího produktu). Dynamika jeho růstu se sice zpomalila, dlouhodobě jsou však tempa nárůstu vládního dluhu, ovlivněná zejména schodkovým hospodařením státního rozpočtu, varující.

Stanovisko ke zprávě vlády o pololetním plnění státního rozpočtu v roce 2003 upozornilo mj. na tyto skutečnosti:

- Pozitivním jevem příjmové stránky rozpočtu je, že do ní v roce 2003 nejsou zahrnuty jednorázové a mimořádné příjmy. Na použití takovýchto prostředků, kterými se v předchozích letech financovaly běžné rozpočtové výdaje, Nejvyšší kontrolní úřad v minulých letech opakovaně upozorňoval jako na nežádoucí jev.
- Zákon č. 574/2002 Sb., o přijetí rámcového úvěru Českou republikou od Evropské investiční banky na financování odstraňování povodňových škod z roku 2002, na jehož základě byly zvýšeny výdaje státního rozpočtu na rok 2003 rozpočtovým opatřením o 3,7 mld. Kč, byl schválen Poslaneckou sněmovnou Parlamentu dne 19. 12. 2002, tedy pouhé dva dny po schválení zákona č. 579/2002 Sb., o státním rozpočtu České republiky na rok 2003. To znamená, že přijetí úvěru od Evropské investiční banky bylo známo již v době přípravy návrhu státního rozpočtu na rok 2003 a mělo být vládou do tohoto návrhu zapracováno. Vláda tedy i v letošním roce opět zkreslila návrh rozpočtu již ve fázi jeho sestavení a vědomě tím snížila o uvedenou částku navrhovaný schodek rozpočtu, předložený ke schválení Poslaneckou sněmovnou Parlamentu.
- Hospodaření státního rozpočtu je ve všech měsících 1. pololetí 2003 s výjimkou měsíce června schodkové a v porovnání s minulými léty se vykázány schodek každoročně prohlubuje.
- Negativní tendence se projevují ve vývoji vládního dluhu, kdy v roce 2003 je očekáváno výrazné zrychlení jeho růstu. Odhadovaný meziroční nárůst činí 28,4 %, a jeho tempo tak bude nejvyšší od roku 1993.
- Mandatorní výdaje, které se téměř pravidelně zvyšují od roku 1995, dosáhly v 1. pololetí 2003 hodnoty 227,2 mld. Kč, což je, podle vládního materiálu, 58,4 % výdajů celkem. Zhruba 70 % mandatorních výdajů ročně rozpočtovaných i vydaných za 1. pololetí 2003 tvoří výdaje na sociální dávky.
- O realizovatelnosti předpokladu vlády krátiť platby státu v 2. polovině roku 2003 z titulu před-sunutých plateb pro Všeobecnou zdravotní pojišťovnu má NKÚ na základě vlastní kontrolní činnosti značné pochybnosti, a to vzhledem k velmi nízké solventnosti nejen Všeobecné zdravotní pojišťovny, ale i převážné většiny ostatních zdravotních pojišťoven.
- Pololetní čerpání kapitálových výdajů v roce 2003 na pouhých 22,9 % a podobně nízký podíl za 1. – 3. čtvrtletí ve výši 56,8 % rozpočtu potvrzuje i v roce 2003 dlouhodobou negativní tendenci velmi nevyrovnaného čerpání těchto výdajů v průběhu roku, s masivní převahou čerpání investičních prostředků v závěru roku. Rovněž se prozatím neprojevuje vliv nových rozpočtových pravidel, konkrétně výhody programového financování.

2. Zpracování stanovisek k návrhům právních předpisů

Podle ustanovení § 6 zákona o NKÚ jsou obě sněmovny Parlamentu a jejich orgány oprávněny vyžádat si od NKÚ stanoviska k návrhům právních předpisů týkajících se rozpočtového hospodaření, účetnictví, státní statistiky a výkonu kontrolní, dozorové a inspekční činnosti. V roce 2003 vypracoval NKÚ na žádost výboru pro veřejnou správu, regionální rozvoj a životní prostředí Poslanecké sněmovny stanovisko k vládnímu návrhu zákona, kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o veřejných zakázkách.

V meziresortním připomínkovém řízení podle Legislativních pravidel vlády bylo NKÚ v roce 2003 předloženo celkem 302 návrhů právních předpisů, které NKÚ posuzoval z hlediska své působnosti. Zvýšená pozornost byla věnována zejména novelám a prováděcím předpisům k zásadním zákonům v oblastech shora zmíněných. Jednalo se především o novelu zákona o účetnictví, dvě novely zákona o rozpočtových pravidlech, návrh zákona o přezkoumávání hospodaření územních samosprávných celků..., novou prováděcí vyhlášku k zákonu o finanční kontrole a novelu vyhlášky o rozpočtové skladbě. Stejnou pozornost věnoval NKÚ i předpisům, které obsahovaly úpravy vztahující se k podmínkám poskytování podpor a dotací ze státního rozpočtu a z prostředků státních fondů (zejména v oblasti zemědělství), k poskytování státních záruk, ke změnám v oblasti daní a daňového řízení a k postavení a hospodaření státních fondů. Konkrétní připomínky NKÚ uplatnil celkem k 58 návrhům.

Dopisem místopředsedy vlády a předsedy Legislativní rady vlády byl v dubnu 2003 zaslán NKÚ k připomínkám návrh ústavního zákona, kterým se mění ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky. Předloženým návrhem se mj. mění článek 97 Ústavy, upravující postavení a působnost Nejvyššího kontrolního úřadu, a to tak, že působnost NKÚ se rozšiřuje o kontrolu zákonnosti hospodaření územních samosprávných celků s jejich majetkem a zákonnosti hospodaření podle jejich rozpočtů; přímo v Ústavě má být dále zmíněna kontrola hospodaření právnických osob, které jsou příjemci zákonem stanovených povinných plateb a kontrola hospodaření osob, které jsou příjemci dotací a jiných podpor ze státního rozpočtu nebo ze státních fondů, s těmito dotacemi a podporami.

NKÚ vyjádřil k předloženému návrhu dopisem prezidenta NKÚ názor, že návrh nevytváří všechny potřebné předpoklady pro působení úřadu typu NKÚ, kterým by měl být vybaven každý fungující stát, aby zajistil řádné a efektivní použití veřejných prostředků. Ústavní zákon by měl respektovat především principy, které jsou obecně prověřené a které v evropském regionu mají výraznou převahu. V rozporu s nimi je návrh ve vztahu k NKÚ příliš rigidní, podrobný a ve svých důsledcích neúměrně svazující. Zejména pokud jde o působnost NKÚ, ta je upravena způsobem, který přísluší běžnému zákonu, nikoli zákonu ústavnímu. Ústavní zákon by měl vymezit především základní rámec působnosti Nejvyššího kontrolního úřadu, který by umožňoval v případě potřeby co nejširší kontrolu veřejných prostředků i plnění dalších cílů, které předpokládá tzv. Lidská deklarace. Měl by rovněž umožňovat pružnou reakci na požadavky výkonu kontroly v souvislosti s přistoupením České republiky k Evropské unii. Podle názoru NKÚ by teprve na základě takového obecného rámce a v souladu s ním měl běžný zákon vymezovat konkrétní rozsah působnosti NKÚ odpovídající aktuálním potřebám.

3. Součinnost se státními orgány

V roce 2003 podal NKÚ ve smyslu § 8 odst. 1 trestního řádu jedno oznámení o skutečnostech nasvědčujících tomu, že mohl být spáchán trestný čin porušování povinnosti při správě cizího majetku. Uvedené trestní oznámení je dosud v šetření orgánů činných v trestním řízení.

Příslušné orgány činné v trestním řízení si vyžádaly součinnost NKÚ v 17 případech. Na základě jejich žádostí zbavil prezident, resp. viceprezident NKÚ podle § 23 zákona o NKÚ z důvodu důležitého státního zájmu 8 zaměstnanců povinnosti mlčelivosti, aby mohli poskytnout potřebnou součinnost při prošetřování trestné činnosti nebo aby mohli být vyslechnuti jako svědci. Dalších 11 zaměstnanců bylo zbaveno povinnosti mlčenlivosti za účelem předání materiálů pro účely vyšetřování.

V roce 2003 bylo na základě výsledků 10 kontrolních akcí, v rámci oznamovací povinnosti podle zákona č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, ve znění pozdějších předpisů, podáno celkem 24 oznámení příslušným finančním úřadům, která se týkala výdajové stránky státního rozpočtu, a to zejména neoprávněného použití rozpočtových prostředků z hlediska jejich účelu či časového použití. Oznámení byla odeslána v souhrnné výši 370 644 625,53 Kč.

4. Podání fyzických a právnických osob

V roce 2003 zaevidoval odbor vnějších vztahů celkem 636 písemných podání fyzických a právnických osob, což je oproti roku 2002 pokles o takřka 100 případů; důvodem poklesu počtu evidovaných podání je nepochybně snížení počtu písemností adresovaných prezidentovi NKÚ, způsobené zřejmě skutečností, že tato funkce není od června 2003 obsazena.

Ačkoli došlo k nepatrnému poklesu využitelnosti obsahu podání na 37,8 %, zůstal zachován pozitivní trend z předchozích let, kdy se zlepšovala spolupráce s kontrolními útvary při využívání obsahu evidovaných podání pro kontrolní účely. Znalost působnosti NKÚ je stále nízká a zejména při vyřizování telefonických dotazů a osobně podaných stížností zaměstnanci NKÚ narážejí na neinformovanost občanů nejen o pravomocích NKÚ, ale i orgánů veřejné správy a kontrolních, inspekčních a dozorových institucí.

Mezi podáními nadále značně převažuje soukromý charakter podání; stěžovatelé se domáhají ochrany svých subjektivních práv a jen výjimečně se jedná o petici. Již takřka 10 % z celkového počtu evidovaných podání tvoří podání zaslaná elektronickou poštou. Vývoj počtu evidovaných podání a jejich využitelnosti je patrný z tabulky č. 5.

Tabulka č. 5

	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Celkový počet podání	1185	997	762	652	690	607	658	702	727	636
Podíl využitelných podání v %	21,9	21,0	22,6	32,8	31,3	38,2	39,2	39,0	38,9	37,8

I nadále zůstává zachována struktura věcného zaměření obsahu podání. Stále přetrvává ostrá kritika výkonu veřejné správy, zejména v oblasti územní samosprávy obecní a nově i krajské (cca 20 %) a hospodaření s veřejným majetkem a financemi (cca 36 %). V oblasti správy majetku a vypořádání majetkových nároků vůči státu zcela bezkonkurenčně vede Pozemkový fond ČR. Rovněž podíl podání kritizujících oblast bydlení, sociálních a zdravotních služeb je stále vysoký a dosahuje 10 % z celkového počtu evidovaných podání.

5. Poskytování informací podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím

V roce 2003 bylo evidováno v databázi odboru vnějších vztahů 12 písemných žádostí o poskytnutí informací, což je dvojnásobný počet než v předchozím roce. Řada žádostí byla odborem vnějších vztahů a publikačním odborem vyřizována telefonicky. Důvod malého počtu žádostí je zřejmý, NKÚ není správním orgánem a ve vztahu k občanům působí jen jako poskytovatel informací o své vlastní kontrolní činnosti.

Tematicky se žádosti týkaly v osmi případech kontrolní činnosti NKÚ (vyřízeny byly poskytnutím kontrolních závěrů) a v ostatních případech byla požadována informace o státním dozoru, např. v oblasti veřejných zakázek.

Informace podle zákona o svobodném přístupu k informacím poskytuje NKÚ nadále bezplatně.

6. Mezinárodní spolupráce

V oblasti mezinárodní spolupráce NKÚ představoval rok 2003 značný nárůst zahraničních aktivit a velmi intenzivní spolupráci se zahraničními partnery. Za účelem výměny informací a prohlubování praktických zkušeností v oblasti nezávislé finanční kontroly byli v průběhu uplynulého roku zaměstnanci NKÚ vysláni celkem na 41 zahraničních akcí a zorganizovali 42 mezinárodních akcí v ČR.

Těžištěm vzájemné spolupráce byla aktuální specifická témata externí finanční kontroly, jako např.: kontrola životního prostředí, vyhodnocování systémů vnitřní kontroly, kontrola fondů EU, kontrola daně z přidané hodnoty, kontrola privatizace, kontrola výdajů na obranu, využití informačních technologií při kontrolní činnosti, fungování celních úřadů a příprava auditů vlastních zdrojů v nových členských státech a kontrola investic do dopravní infrastruktury. Výše uvedená témata byla předmětem jak multilaterální spolupráce, tak bilaterální spolupráce NKÚ. Uskutečnila se celá řada expertních schůzek a seminářů se zahraničními partnery z přístupujících zemí, členských zemí EU a se zástupci Evropského účetního dvora.

Nejvyšší kontrolní úřad je členem řady mezinárodních pracovních skupin a řídicích výborů INTOSAI (světové sdružení nejvyšších kontrolních institucí) a EUROSAI (evropské sdružení nejvyšších kontrolních institucí) a aktivně se zapojuje do činnosti těchto organizací. V této souvislosti je třeba zmínit, že v roce 2003 zorganizoval NKÚ v Praze dvě velmi důležité mezinárodní akce.

Koncem května uspořádal velmi úspěšný seminář Vzdělávacího výboru EUROSAI na téma „Vyhodnocování systémů vnitřní kontroly“. O tento seminář projevil velký zájem všechny členské země EUROSAI. Celkem se semináře zúčastnilo více než 80 zástupců z 33 kontrolních institucí, představitelé Evropské komise, Evropského účetního dvora a organizace SIGMA. Stejný úspěch zaznamenala také organizace 10. schůzky Pracovní skupiny INTOSAI pro privatizaci, která se uskutečnila začátkem června v Praze. Schůzky se zúčastnilo 52 delegátů z 28 nejvyšších kontrolních institucí INTOSAI. Na programu byla aktualizace stávajících směrnic pro kontrolu privatizace, vzdělávací programy a prezentace konkrétních praktických studií z oblasti privatizace.

Je samozřejmé, že stejně jako ostatní nejvyšší kontrolní instituce kandidátských zemí, zaměřil také NKÚ své zahraniční aktivity ve velké míře na přípravu na vstup do EU. V tomto směru byla pro NKÚ důležitá zejména spolupráce se Spolkovým účetním dvorem Německa v rámci společného twinningového projektu. Tento projekt trval 14 měsíců a v jeho průběhu byly provedeny 2 pilotní finanční audity, 2 pilotní výkonnostní audity a zahájeny další 2 výkonnostní audity. Při všech těchto šesti auditech byly již použity nové kontrolní metody odpovídající mezinárodně uznávaným standardům a bylo zahájeno zpracování kontrolních manuálů pro finanční a výkonnostní audit. V rámci pozitivního hodnocení výsledků twinningového projektu je třeba zdůraznit, že cíle stanovené „covenantem“ (rámcovou dohodou) byly splněny a že twinning zasáhl do celkové pracovní atmosféry na NKÚ ve prospěch modernizace kontrolní činnosti, standardizace jejích jednotlivých fází na bázi mezinárodních kontrolních standardů a jednoznačně ukázal perspektivy externí finanční kontroly ve veřejné správě.

Výsledky twinningových projektů, přijímání mezinárodních kontrolních standardů a příprava zaměstnanců na práci v orgánech EU byly také hlavními tématy schůzky prezidentů 4 zemí Visegradské skupiny, která se konala začátkem dubna na Velehradě. Na tuto schůzku tématicky navazovala schůzka prezidentů 10 přístupujících zemí, kterou koncem května zorganizoval v Krakově polský nejvyšší kontrolní úřad. Na jednání byli přizváni také zástupci Evropského účetního dvora, kteří podrobně informovali o chystané reformě Evropského účetního dvora v souvislosti s jeho rozšířením o 10 nových členů z přístupujících zemí do EU.

Nejvýznamnější mezinárodní událostí v roce 2003 byla schůzka Kontaktního výboru vedoucích představitelů nejvyšších kontrolních institucí zemí EU, kterou zorganizoval NKÚ ve spolupráci s Evropským účetním dvorem ve dnech 8. – 10. prosince v Praze. Pražská schůzka se stala historickým mezníkem ve vzájemných vztazích, neboť poprvé po podpisu Přístupové dohody v dubnu 2003 byli na tuto schůzku v úloze aktivních pozorovatelů přizváni také zástupci nejvyšších kontrolních institucí deseti přístupujících zemí. Na programu jednání, kterému společně předsedali viceprezident NKÚ Ing. Dušan Tešnar a generální auditor Spojeného království Sir John Bourn, byla spolupráce nejvyšších kontrolních institucí EU s Evropským účetním dvorem při kontrole prostředků EU.

7. Publikační činnost

Informování veřejnosti o zaměření kontrolní činnosti NKÚ a jejích výsledcích je zajišťováno pravidelným čtvrtletním vydáváním Věstníku NKÚ, který začal v tomto roce vycházet v nové grafické úpravě. Vedle výroční zprávy, plánu kontrolní činnosti, jeho dodatků a změn tvořily jeho hlavní náplň především plná znění kontrolních závěrů, jichž bylo ve čtyřech část-

kách XI. ročníku (2003) publikováno 32. Kontrolní závěry publikované ve věstníku jsou od r. 1999 současně s termínem distribuce jeho jednotlivých částek zveřejňovány i na stránkách NKÚ v síti internetu, kde jsou zájemcům k dispozici i další informace o působnosti, organizační struktuře a činnosti NKÚ.

O tom, že je Věstník NKÚ využíván nejen jako prostředek sloužící k objektivnímu informování příslušných složek zákonodárné, výkonné a soudní moci, případně jako zdroj informací pro tisk a jiné sdělovací prostředky, ale i jako určitá metodická pomůcka, svědčí trvalý zájem jeho stálých odběratelů ze sféry mimo oblast státní správy (např. finanční instituce, vysoké školy, nemocnice, pojišťovny, silniční správy, lesní správy, ústavy sociální péče i zájmové profesní organizace). Náklad věstníku ani složení jeho odběratelů se v posledních letech příliš nemění a pravidelný odběr je nyní cca 1 250 kusů, na druhé straně však vzrostl počet adres, na které se věstník zasílá. Zároveň poklesl podíl odběratelů z oblasti médií, takže se lze domnívat, že se stále více využívají stránky NKÚ na internetu.

Struktura stálých odběratelů Věstníku NKÚ má nyní toto složení:

- ústřední orgány – včetně výtisků zasílaných všem senátorům a poslancům – cca 38 %,
- krajské, finanční a jiné úřady státní správy a samosprávy – cca 30 %,
- státní zastupitelství a další orgány činné v trestním řízení – cca 11 %,
- subjekty soukromé sféry včetně fyzických osob – cca 12 %,
- veřejné knihovny a informační pracoviště vysokých škol a vědeckých ústavů – cca 6 %,
- sdělovací prostředky – cca 3 %.

V přehledu nejsou zahrnuti individuální zájemci, jimž jsou na jejich žádost zasílány jednotlivé výtisky věstníku, obsahující kontrolní závěry, které se jich dotýkají nebo o ně mají zájem.

8. Spolupráce se sdělovacími prostředky

Zájem veřejných sdělovacích prostředků o činnost a výsledky kontrolní práce NKÚ se v podstatě pohyboval na úrovni minulých let. Po zveřejnění jednotlivých částek Věstníku NKÚ a následně uspořádaných tiskových konferencích počet ohlasů výrazně narůstal. Z odborně zaměřených periodik využívaly publikovaná kontrolní zjištění zejména Ekonom, Profit, Euro, Hospodářské noviny, Zdravotnické noviny a v publicistických pořadech Česká televize a TV Nova.

9. Personální a vzdělávací činnost

K 31. 12. 2003 pracovalo na NKÚ 483 zaměstnanců, z toho 190 na 19 územních pracovištích. V kontrolní sekci pracovalo 338 zaměstnanců. Vysokoškolského vzdělání dosahuje celkem 358 zaměstnanců, tj. 74,1 %.

Věková struktura zaměstnanců NKÚ k 31. 12. 2003 ve srovnání s rokem 2002 je uvedena v tabulce č. 6.

Tabulka č. 6

Věková struktura	Počet zaměstnanců	Podíl v % 2003	Podíl v % 2002
do 20 let	1	0,2	0,0
21 – 30	64	13,2	9,8
31 – 40	66	13,7	13,7
41 – 50	137	28,4	31,0
51 – 60	185	38,3	40,8
61 a více	30	6,2	4,7
Celkem	483	100,0	100,0

Kvalifikační struktura zaměstnanců NKÚ k 31. 12. 2003 ve srovnání s rokem 2002 je uvedena v tabulce č. 7.

Tabulka č. 7

Kvalifikace	Praha	Oblastní odbory	Celkem 2003	Celkem 2002	% z celkového počtu 2003	% z celkového počtu 2002
Základní	2	0	2	3	0,4	0,6
Vyučení	17	0	17	18	3,5	3,9
Střední odborné	10	3	13	13	2,7	2,8
Úplné střední	68	25	93	89	19,3	19,0
Vysokoškolské	196	162	358	345	74,1	73,7
Celkem	293	190	483	468	100,0	100,0
VŠ – z toho					% z VŠ vzdělání	
– právnické	26 + 1 ¹⁾	18 + 2 ¹⁾	44 + 3 ¹⁾	43 + 5 ¹⁾	12,3	12,5
– bakalářské práv.	8	6	14	13	3,9	3,8
– ekonomické	58	40	98	90	27,3	26,1
– bakalářské ekon.	1	0	1	1	0,3	0,3
– technické ²⁾	39	31	70	67	19,6	19,4
– přírodovědecké	9	1	10	10	2,8	2,9
– zemědělské ²⁾	23	31	54	58	15,1	16,8
– ostatní	32	35	67	63	18,7	18,2

¹⁾ Zaměstnanci vyňatí z evidenčního počtu.

²⁾ Bez rozlišení fakult ekonomických směrů.

V roce 2003 se zvýšil počet kontrolních pracovníků a také i celkový počet vysokoškolsky vzdělaných zaměstnanců, a to především s ekonomickým vzděláním.

Byla zajištěna závodní preventivní péče pro představitele a zaměstnance NKÚ na základě výběrového řízení a uzavření příslušné smlouvy. I nadále pokračoval průzkum pracovní spokojenosti, sociálních podmínek a sociální atmosféry na určených pracovištích NKÚ.

V polovině roku 2003 byl v rámci ekonomicko-správního informačního systému NKÚ uveden do provozu modul HR (lidské zdroje) programu SAP s tím, že od 1. 10. 2003 začala být data využívána pro výpočet mezd. Poměrně náročná implementace byla provedena z dů-

vodu sjednocení databází zaměstnanců a rozšíření funkčnosti personálního informačního systému. Současně tato implementace slouží také jako základna dat pro ostatní součásti ekonomicko-správního informačního systému NKÚ.

V souladu s právními předpisy bylo k 1. 1. 2004 provedeno nové zařídění všech zaměstnanců, a to v rámci katalogu prací a kvalifikačních předpokladů stanovených nařízením vlády č. 469/2002 Sb.

Vzdělávací činnost na NKÚ byla i v roce 2003 zaměřena na zvyšování odborné úrovně kontrolních pracovníků, a to především zařazováním dalšího okruhu kontrolních pracovníků v rámci projektu vzdělávání finančního auditu a výkonnostního auditu.

I nadále pokračovala intenzivní jazyková výuka určených zaměstnanců NKÚ, přičemž několik zaměstnanců již vykonalo standardizované jazykové zkoušky FCE (First Certificate of English) nebo CAE (Certificate of Advanced English) a další se na tyto zkoušky připravují.

10. Využívání a rozvoj informačních technologií

V první polovině roku 2003 probíhaly práce stabilizující provoz a konfiguraci virtuálního serverového systému a souběžně s tím i práce implementující nový ekonomicko-správní informační systém (ESIS) založený na produktu firmy SAP. Konečná verze svázaná s ostatními provozovanými systémy se v průběhu druhého pololetí provozně stabilizovala a dává naději plného využití jeho výhod od počátku roku 2004.

Po uvolnění investičních prostředků byla ve druhé polovině roku realizována potřebná výběrová řízení umožňující náhradu pracovních stanic kontrolora a referenta s cílem dokončení náhrady všech zastaralých uživatelských stanic. Plná náhrada stanic umožní provozovat jednotný uživatelský autentizační systém, a tím sníží bezpečnostní rizika provozovaných systémů. Nové pracovní stanice dále umožňují vedle vyššího rozlišení na displejích i nezávislost uživatelů v hlavní budově NKÚ na linkovém připojení k počítačové síti. Výhledově budou zajišťovat i bezpečný přístup ke zdrojům informačních systémů z prostor mimo lokality úřadu.

Ve druhém pololetí v návaznosti na budování učebny informačních technologií ve školicím středisku NKÚ a stěhování některých oblastních pracovišť do nových prostor došlo k náhradě všech oblastních telefonních ústředen zajišťujících připojení přes komunikační rozhraní Integrated Services Digital Network. Modernizace potřebných částí ústředen v Praze umožní využít všech nových vlastností hlasové komunikační sítě úřadu.

V závěru roku probíhaly přípravné práce na modernizaci terminálového systému, která bude realizována v roce 2004.

11. Rozpočtové hospodaření NKÚ v roce 2003

Zákonem č. 579/2002 Sb. ze dne 17. prosince 2002 byl schválen státní rozpočet České republiky na rok 2003. Pro kapitolu 381 – Nejvyšší kontrolní úřad byl tímto zákonem schvá-

len rozpočet v oblasti příjmů ve výši 952 tis. Kč, v oblasti výdajů ve výši 390 304 tis. Kč. Z částky výdajů schváleného rozpočtu činily běžné výdaje 349 304 tis. Kč, výdaje na financování programů reprodukce majetku 46 455 tis. Kč.

Rozpočet byl v průběhu roku upraven jedním vnějším rozpočtovým opatřením, kterým byly pozměněny některé závazné ukazatele kapitoly. Rozpočtový výbor Poslanecké sněmovny schválil na své 9. schůzi dne 29. 1. 2003 změny rozpočtu upravující výši limitů na platy zaměstnanců, povinné pojistné placené zaměstnavatelem, převod fondu kulturních a sociálních potřeb, výdaje na financování programů reprodukce majetku, náhrady výdajů spojených s výkonem funkce podle zákona č. 236/1995 Sb. a výdaje na mezinárodní konferenci EUROSAI. Rozpočtovým opatřením nebyly dotčeny celkové výdaje rozpočtové kapitoly NKÚ.

Rozpočet příjmů byl schválen v částce 952 tis. Kč. Vlastní příjmy činily 1 425 tis. Kč, tj. 149,68 %. Byly dosaženy zejména prodejem zboží ve školicím zařízení NKÚ, vrácením přeplatků záloh z minulého rozpočtového období, pronájmem nemovitého majetku a přijatými pojistnými náhradami. Do plnění příjmů je třeba zahrnout také převod mimorozpočtových prostředků z rezervního fondu ve výši 7 581 tis. Kč, čímž se plnění zvýší na 9 006 tis. Kč, tj. 946,00 %.

Plnění závazných ukazatelů rozpočtu výdajů v roce 2003 uvádí následující tabulka č. 8.

Tabulka č. 8

Ukazatel	Schválený rozpočet (v tis. Kč)	Rozpočet po změnách (v tis. Kč)	Plnění (v tis. Kč)	% plnění
Výdaje celkem	390 304	390 304	387 659	99,32
Platy zaměstnanců a ostatní platby za provedenou práci	186 346	189 039	186 982	98,91
<i>z toho: platy zaměstnanců</i>	<i>168 356</i>	<i>171 049</i>	<i>171 048</i>	<i>100,00</i>
Povinné pojistné hrazené zaměstnavatelem	65 221	66 164	65 178	98,51
Převod do fondu kulturních a sociálních potřeb	3 367	3 421	3 421	100,00
Výdaje na financování programů	46 455	41 000	40 563 ¹⁾	98,93
Platy funkcionářů NKÚ	15 730	15 730	14 432	91,75
Náhrady výdajů spojených s výkonem funkce (zákon č. 236/1995 Sb.)	4 013	3 000	2 295	76,52
Neinvestiční transfery mezinárodním organizacím	120	120	92	77,01
Výdaje ze státního rozpočtu na financování společných programů EU a ČR celkem	1 400	1 400	1 400	100,00
<i>v tom: PHARE</i>	<i>1 400</i>	<i>1 400</i>	<i>1 400</i>	<i>100,00</i>
Mezinárodní konference EUROSAI	550	0	0	0

¹⁾ Včetně převodu do rezervního fondu ve výši 2 050 tis. Kč.

Z celkové výše běžných výdajů upraveného rozpočtu ve výši 390 304 tis. Kč bylo vyčerpáno 347 097 tis. Kč, tj. 99,37 %.

Čerpání prostředků na platy zaměstnanců a ostatní platby za provedenou práci představuje 98,91 % upraveného rozpočtu, z toho prostředky na platy zaměstnanců byly vyčerpány na 100 %.

Ostatní osobní výdaje byly čerpány částkou 1 465 tis. Kč (79,59 %) jako úhrady za dohody o pracích konaných mimo pracovní poměr. Upravený rozpočet výdajů na platy funkcionářů NKÚ ve výši 15 730 tis. Kč byl čerpán v částce 14 432 tis. Kč, tj. 91,75 %.

Podle skutečného objemu vyplacených platů byl proveden převod do fondu kulturních a sociálních potřeb ve výši 3 421 tis. Kč (tj. 100 %).

Schválený rozpočet výdajů na financování společných programů EU a ČR 1 400 tis. Kč byl čerpán na 100 %.

Objem kapitálových výdajů byl schválen ve výši 41 000 tis. Kč, skutečně bylo vyčerpáno 40 563 tis. Kč, tj. 98,93 %.

V roce 2003 bylo zahájeno řešení programu 281 010 Rozvoj a obnova materiálně technické základny Nejvyššího kontrolního úřadu. Program zahrnuje dva podprogramy:

- 281 011 Pořízení, obnova a provozování ICT NKÚ,
- 281 012 Reprodukce majetku NKÚ.

V rámci řešení podprogramu 281 011 Pořízení, obnova a provozování ICT NKÚ byla provedena výměna pracovních stanic referenta a kontrolora, strukturovaná kabeláž ve školícím středisku Přestavlky, upgrade pro telefonní ústředny v Praze a v Brně a nahrazeny ústředny na územních pracovištích. Dále byla pořízena nová zálohovací knihovna Quastar. V roce 2003 bylo dokončeno vybudování ekonomicko-správního informačního systému, založeného na produktu mySAP.

Realizací podprogramu 281 012 Reprodukce majetku NKÚ byla zabezpečena obměna vozového parku, oprava traktu dvora, obnova kopírovacích přístrojů a vybudována nová počítačová učebna ve školícím středisku Přestavlky. Pro statutárního zástupce NKÚ byla zakoupena bytová jednotka.

Všechny závazné ukazatele rozpočtové kapitoly NKÚ byly v roce 2003 dodrženy.

Podrobné údaje o rozpočtovém hospodaření NKÚ jsou uvedeny v závěrečném účtu kapitoly 381 – Nejvyšší kontrolní úřad za rok 2003, který obsahuje i výrok auditora. Auditor ve svém výroku konstatuje, že „roční účetní závěrka byla sestavena na základě účetnictví vedeného ve všech podstatných aspektech úplně, průkazně a správně a že podává věrný a poctivý obraz předmětu účetnictví a finanční situace NKÚ“.

12. Interní audit

Činnost odboru interního auditu v roce 2003 vycházela v plném rozsahu ze zákona o finanční kontrole ve veřejné správě a navazujících norem.

V roce 2003 byly provedeny tři audity; systémový audit pořízení kontrolního informačního softwaru a jeho využívání, na který navázal výkonnostní audit čerpání rozpočtových prostředků v působnosti odboru bezpečnostního ředitele. Jako poslední byl proveden pravidelný audit vnitřního kontrolního systému zaměřený na prověření zajištění řídicí kontroly pomocí statistické analýzy dat, který nezjistil významné odchylky od postupů stanovených zákonem o finanční kontrole ve veřejné správě. Za účelem odstranění nedostatků zjištěných prvními dvěma audity přijal viceprezident NKÚ odpovídající opatření, jejichž plnění probíhá podle harmonogramu a je pravidelně sledováno ředitelem odboru. K závažnému zjištění ve smyslu ustanovení § 22 odst. 6 zákona o finanční kontrole ve veřejné správě v roce 2003 nedošlo.

Přehled interních auditů provedených v roce 2003 je uveden v tabulce č. 9.

Tabulka č. 9

Číslo auditu	Rozsah auditu
02/04	Prověření systému pořízení a využívání kontrolního informačního softwaru a v případě věcných souvislostí programové aplikace iGenesis
03/01	Prověření čerpání rozpočtových prostředků za rok 2002 v působnosti bezpečnostního ředitele jako příkazce operace včetně smluvního zajištění
03/02	Prověření zajištění řídicí kontroly

Závěr

Rok 2003 byl pro NKÚ významným rokem. Zaměstnanci si připomněli desáté výročí od vzniku úřadu. Bilancování uplynulých deseti let ukázalo, jak pozitivním vývojem NKÚ prošel a jak respektovanou institucí se stal. Zároveň připomnělo otázky, které dosud vyřešeny nejsou a které nabyly velkého významu v souvislosti s reformou veřejné správy a se vstupem České republiky do EU.

Otázkou základního významu je v této souvislosti úprava působnosti NKÚ. Návrh ústavního zákona, kterým se mění Ústava České republiky a který byl v červenci roku 2003 projednáván v 1. čtení v Poslanecké sněmovně, obecně nezakládal působnost NKÚ ke kontrole hospodaření s veřejnými prostředky, jak je v obecné shodě požadováno, ani neodstraňoval pochybnosti, které v současnosti platné znění Ústavy České republiky ohledně působnosti NKÚ vyvolává.

Významným okamžikem rozvoje kontrolní činnosti NKÚ bylo úspěšné ukončení twinningového projektu uskutečněného spolu se Spolkovým účetním dvorem Německa a Národním kontrolním úřadem Velké Británie. Po 14 měsících se v červnu 2003 završila mezinárodní spolupráce, realizovaná na základě twinningové dohody v rámci programu Phare 2001, v němž byl Evropskou komisí schválen NKÚ projekt přípravy a dalšího vzdělávání kontrolorů NKÚ k provádění finančního a výkonnostního auditu ve veřejné správě a odborníků IT-podpory kontrolní činnosti. Úspěšný průběh projektu a splnění všech bodů twinningové dohody potvrdilo schválení „bez připomínek“ závěrečné zprávy Delegací Evropské komise v listopadu 2003.

Neméně důležitým okamžikem v roce 2003 bylo schválení prvních deseti kontrolních standardů NKÚ v únoru t. r., které implementují do kontrolní praxe NKÚ mezinárodní kontrolní standardy INTOSAI a Evropské implementační směrnice standardů INTOSAI. Ve vazbě na twinningový projekt se tak završil jeden z bodů Strategického plánu rozvoje NKÚ do roku 2004 a zároveň byl položen základ pro vybudování systému kontrolních manuálů a dalších metodických pomůcek NKÚ, jež umožní standardizovat kontrolní činnost úřadu na úrovni odpovídající budoucímu členskému státu EU.

V červnu 2003 zemřel prezident NKÚ JUDr. Lubomír Voleník. V souladu s ustanovením odst. 1 § 9 zákona č. 166/1993 Sb., o Nejvyšším kontrolním úřadu, zastupuje ve funkci prezidenta NKÚ viceprezident NKÚ.

NKÚ uskutečnil v průběhu celého roku 2003 řadu významných kroků, které při zkvalitnění právního postavení úřadu a při zlepšení spolupráce s parlamentem i orgány exekutivy mohou vést ke zkvalitnění externí finanční kontroly v ČR a k zajištění jejího plynulého přechodu do prostředí členského státu EU.

Přílohy

Příloha č. 1

Přehled kontrolních akcí, jejichž kontrolní závěr byl schválen v průběhu r. 2003

Číslo kontrolní akce	Předmět kontroly	Schválil orgán NKÚ	Datum schválení	Zveřejnění ve věstníku částka/rok
02/04	Hospodaření s prostředky státního rozpočtu při zabezpečení Armády České republiky municí	Senát	20. 3. 2003	nezveřejňuje se – 1/2003(i)
02/08	Majetek státu a prostředky státního rozpočtu – kapitola Ministerstvo pro místní rozvoj	Kolegium	2. 6. 2003	2/2003
02/10	Finanční prostředky vynaložené na rozvoj dopravních sítí v České republice	Kolegium	9. 6. 2003	2/2003
02/11	Majetek státu a finanční prostředky Národního muzea	Senát	16. 1. 2003	4/2002
02/12	Hospodaření s majetkem státu a s prostředky státního rozpočtu při zajišťování vojenské infrastruktury	Senát	5. 8. 2003	nezveřejňuje se – 2/2003(i)
02/13	Programy výstavby a obnovy pozemních komunikací	Kolegium	14. 7. 2003	2/2003
02/14	Nemovitý majetek státu ve správě Pozemkového fondu České republiky	Kolegium	25. 8. 2003	3/2003
02/15	Program obnovy venkova	Kolegium	31. 3. 2003	1/2003
02/16	Výkon správy a převody výnosu daní prováděné finančními úřady ze státního rozpočtu do rozpočtu obcí	Kolegium	31. 3. 2003	1/2003
02/17	Majetek státu a prostředky státního rozpočtu vynakládané na činnost příspěvkové organizace Lázeňské léčebné ústavy Ministerstva vnitra	Senát	26. 8. 2003	3/2003
02/18	Finanční prostředky státu určené na podporu využívání ekologických paliv získaných z nepotravinářského využití zemědělské půdy	Kolegium	21. 7. 2003	3/2003
02/19	Majetek státu a prostředky státního rozpočtu – kapitola Úřad vlády České republiky	Kolegium	30. 6. 2003	2/2003
02/20	Prostředky státního rozpočtu poskytované na veřejnou drážní osobní dopravu	Senát	18. 6. 2003	2/2003

Číslo kontrolní akce	Předmět kontroly	Schválil orgán NKÚ	Datum schválení	Zveřejnění ve věstníku částka/rok
02/21	Plnění příjmů státního rozpočtu celními orgány	Kolegium	29. 9. 2003	3/2003
02/22	Prostředky státního rozpočtu na protidrogovou politiku	Kolegium	15. 12. 2003	4/2003
02/26	Prostředky státního rozpočtu poskytované lesnímu hospodářství	Senát	4. 2. 2003	1/2003
02/27	Prostředky státního rozpočtu na realizaci Programu záchrany architektonického dědictví	Senát	14. 1. 2003	1/2003
02/28	Majetek státu a prostředky státního rozpočtu kapitoly Ministerstvo zemědělství	Kolegium	30. 6. 2003	3/2003
02/29	Plnění státního rozpočtu – dodržování závazných ukazatelů státního rozpočtu po roce 2000	Kolegium	31. 3. 2003	1/2003
02/30	Hospodaření Fondu národního majetku České republiky s pohledávkami	Senát	26. 2. 2003	1/2003
02/31	Prostředky státního rozpočtu určené na realizaci Státní informační politiky ve vzdělávání	Kolegium	1. 7. 2003	2/2003
02/32	Finanční prostředky vynakládané na výstavbu a technickou obnovu vodohospodářských a ekologických staveb	Senát	30. 9. 2003	3/2003
02/33	Hospodaření s finančními prostředky vybíranými na základě zákona na všeobecné zdravotní pojištění	Kolegium	25. 8. 2003	3/2003
02/34	Hospodaření Revírní bratrské pokladny s prostředky vybíranými na základě zákona na všeobecné zdravotní pojištění a s prostředky státního rozpočtu	Senát	18. 6. 2003	2/2003
02/35	Prostředky státního rozpočtu určené na podpůrný program pro obnovu vinic a výsadbu nových vinic	Senát	29. 10. 2003	4/2003
02/36	Majetek státu a prostředky státního rozpočtu – kapitola Kancelář prezidenta republiky	Kolegium	14. 7. 2003	2/2003
02/37	Majetek státu a finanční prostředky – kapitola Úřad pro ochranu osobních údajů	Kolegium	9. 6. 2003	2/2003

Číslo kontrolní akce	Předmět kontroly	Schválil orgán NKÚ	Datum schválení	Zveřejnění ve věstníku částka/rok
03/02	Realizace Národního programu přípravy České republiky na členství v Evropské unii v resortu životního prostředí	Kolegium	24. 11. 2003	4/2003
03/03	Nakládání s majetkem, právy a závazky České republiky v souvislosti s rušením okresních úřadů	Kolegium	15. 9. 2003	3/2003
03/04	Prostředky ze zahraničí poskytnuté České republice na realizaci projektů PHARE CBC (přeshraniční spolupráce)	Kolegium	15. 9. 2003	3/2003
03/05	Správa dotací poskytovaných ze státního rozpočtu vykonávaná územními finančními orgány	Kolegium	15. 12. 2003	4/2003
03/06	Státní program podpory cestovního ruchu	Senát	27. 11. 2003	4/2003
03/07	Prostředky státního rozpočtu a majetek státu určené na zabezpečení úkolů Armády České republiky výzbrojí	Senát	8. 12. 2003	nezveřejňuje se – 4/2003(i)
03/08	Vybrané výdaje státního rozpočtu v kapitole Ministerstvo průmyslu a obchodu	Kolegium	15. 12. 2003	4/2003
03/10	Záruky poskytnuté státem nad rámec schválených rozvojových programů	Senát	17. 12. 2003	4/2003
03/29	Prostředky státního rozpočtu kapitoly Ministerstvo kultury poskytnuté na financování Mezinárodního filmového festivalu v Karlových Varech	Senát	9. 12. 2003	4/2003

**Kontrolní akce zařazené do plánu kontrolní činnosti na rok 2003
v průběhu roku 2003**

Číslo kontrolní akce	P ř e d m ě t k o n t r o l y
03/29	Prostředky státního rozpočtu kapitoly Ministerstvo kultury poskytnuté na financování Mezinárodního filmového festivalu v Karlových Varech
03/30	Prostředky státního rozpočtu vynaložené na poskytování investičních pobídek
03/31	Prostředky státního rozpočtu poskytované za zainvestování průmyslových zón
03/32	Prostředky státního rozpočtu na činnost Státní technické knihovny
03/33	Finanční prostředky vynakládané Ministerstvem dopravy na zpracování dopravních studií
03/34	Ekologické projekty a opatření v povodí řeky Dyje financované z prostředků státu a prostředků poskytnutých ČR ze zahraničí
03/35	Prostředky státního rozpočtu vynaložené na Národní plán vyrovnávání příležitostí pro občany se zdravotním postižením

**Přehled kontrolních akcí zařazených do plánu kontrolní činnosti
na rok 2004**

Číslo kontrolní akce	P ř e d m ě t k o n t r o l y
04/01	Finanční prostředky vynaložené na Program revitalizace říčních systémů
04/02	Letecká technika Armády České republiky
04/03	Prostředky státního rozpočtu určené na výstavbu a obnovu staveb a budov Západočeské univerzity v Plzni a Ostravské univerzity v Ostravě
04/04	Návratné finanční výpomoci (bezúročné půjčky) poskytované na rozvoj zemědělsko-potravinářského komplexu
04/05	Majetek státu a prostředky státního rozpočtu vynaložené na výzbroj a munici pro Policii České republiky
04/06	Hospodaření Fakultní nemocnice s poliklinikou Ostrava
04/07	Daň z přidané hodnoty a spotřební daně
04/08	Finanční prostředky státního rozpočtu a Evropské unie na program SAPARD
04/09	Dávky sociální péče osobám sociálně potřebným
04/10	Prostředky státního rozpočtu určené k financování výdajů Národního programu rozvoje sportu pro všechny
04/11	Finanční prostředky kapitoly státního rozpočtu Ministerstvo práce a sociálních věcí vynaložené a vybírané v rámci ochrany zaměstnanců při platební neschopnosti zaměstnavatele
04/12	Závěrečný účet kapitoly státního rozpočtu Úřad pro ochranu hospodářské soutěže
04/13	Prostředky státního rozpočtu poskytnuté na program Podpora a optimalizace sítě regionálních zdravotnických zařízení
04/14	Financování výstavby víceúčelového zařízení v obci Bublava
04/15	Hospodaření s finančními prostředky poskytovanými ze státního rozpočtu prostřednictvím příspěvku účastníkům stavebního spoření
04/16	Majetek státu a prostředky státního rozpočtu určené na zabezpečení činnosti Národního bezpečnostního úřadu
04/17	Závěrečný účet kapitoly státního rozpočtu Akademie věd České republiky
04/18	Závěrečný účet kapitoly státního rozpočtu Státní úřad pro jadernou bezpečnost
04/19	Závěrečný účet kapitoly státního rozpočtu Ministerstvo spravedlnosti
04/20	Finanční prostředky poskytované v rámci podpůrných programů Evropské unie ISPA a PHARE na opatření ke zlepšení životního prostředí
04/21	Finanční prostředky na sektorový operační program Průmysl
04/22	Hospodaření s prostředky státního rozpočtu účelově určenými na financování reprodukce investičního majetku u České správy sociálního zabezpečení
04/23	Majetek státu a finanční prostředky určené na zabezpečení činnosti Správy uprchlických zařízení Ministerstva vnitra
04/24	Prostředky státního rozpočtu a hospodaření s majetkem státu v působnosti Ministerstva dopravy

Číslo kontrolní akce	Předmět kontroly
04/25	Rozvoj dopravní infrastruktury v regionech soudržnosti Střední Morava a Ostravsko
04/26	Výstavba silničního okruhu kolem hlavního města Prahy
04/27	Hospodaření Hutnické zaměstnanecké pojišťovny s prostředky vybíranými na základě zákona na všeobecné zdravotní pojištění
04/28	Automobilní technika Armády České republiky
04/29	Státní podpora při obnově území postiženého povodněmi v roce 2002 realizovaná formou vodohospodářských programů
04/30	Plnění příjmů státního rozpočtu v oblasti výběru pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti
04/31	Doprovodný sociální program pro uskutečňování restrukturalizace českého ocelářského průmyslu
04/32	Neinvestiční dotace nestátním subjektům poskytujícím sociální služby
04/33	Majetek státu, s nímž je příslušná hospodařit Správa vojenského bytového fondu Praha
04/34	Poskytnuté investiční pobídky zahraničním i tuzemským subjektům
04/35	Výdaje na pořízení majetku a na provoz České národní banky
04/36	Finanční prostředky na programy související s ochranou před povodněmi
04/37	Prostředky státního rozpočtu poskytované jako státní příspěvek ve prospěch účastníků penzijního připojištění
04/38	Výstavba a technická obnova nemocnic a léčebných zařízení v působnosti Ministerstva zdravotnictví v rámci Ústeckého kraje
04/39	Plnění daňových povinností vztahujících se k nemovitostem vydaným Pozemkovým fondem České republiky
04/40	Prostředky vynaložené na pořízení sídla Českého statistického úřadu

**Přehled kontrolních akcí, jejichž kontrolní závěr byl v r. 2003
projednán vládou ČR**

Číslo kontrolní akce	P ř e d m ě t k o n t r o l y	Usnesení vlády ČR ze dne / číslo
02/04	Hospodaření s prostředky státního rozpočtu při zabezpečení Armády České republiky municí	16. 7. 2003 / 739
02/08	Majetek státu a prostředky státního rozpočtu – kapitola Ministerstvo pro místní rozvoj	22. 9. 2003 / 940
02/10	Finanční prostředky vynaložené na rozvoj dopravních sítí v České republice	22. 9. 2003 / 938
02/11	Majetek státu a finanční prostředky Národního muzea	7. 4. 2003 / 339
02/12	Hospodaření s majetkem státu a s prostředky státního rozpočtu při zajišťování vojenské infrastruktury	19. 11. 2003 / 1186
02/13	Programy výstavby a obnovy pozemních komunikací	22. 9. 2003 / 939
02/15	Program obnovy venkova	16. 7. 2003 / 729
02/16	Výkon správy a převody výnosu daní prováděné finančními úřady ze státního rozpočtu do rozpočtu obcí	16. 7. 2003 / 732
02/17	Majetek státu a prostředky státního rozpočtu vynakládané na činnost příspěvkové organizace Lázeňské léčebné ústavy Ministerstva vnitra	19. 11. 2003 / 1164
02/18	Finanční prostředky státu určené na podporu využívání ekologických paliv získaných z nepotravinářského využití zemědělské půdy	19. 11. 2003 / 1165
02/19	Majetek státu a prostředky státního rozpočtu – kapitola Úřad vlády České republiky	22. 9. 2003 / 943
02/20	Prostředky státního rozpočtu poskytované na veřejnou drážní osobní dopravu	22. 9. 2003 / 937
02/26	Prostředky státního rozpočtu poskytované lesnímu hospodářství	7. 4. 2003 / 337
02/27	Prostředky státního rozpočtu na realizaci Programu záchrany architektonického dědictví	7. 4. 2003 / 338
02/28	Majetek státu a prostředky státního rozpočtu kapitoly Ministerstvo zemědělství	22. 9. 2003 / 941
02/29	Plnění státního rozpočtu – dodržování závazných ukazatelů státního rozpočtu po roce 2000	16. 7. 2003 / 730
02/30	Hospodaření Fondu národního majetku České republiky s pohledávkami	16. 7. 2003 / 731
02/31	Prostředky státního rozpočtu určené na realizaci Státní informační politiky ve vzdělávání	22. 9. 2003 / 936
02/33	Hospodaření s finančními prostředky vybíranými na základě zákona na všeobecné zdravotní pojištění	19. 11. 2003 / 1163
02/34	Hospodaření Revírní bratrské pokladny s prostředky vybíranými na základě zákona na všeobecné zdravotní pojištění a s prostředky státního rozpočtu	22. 9. 2003 / 945

Číslo kontrolní akce	P ř e d m ě t k o n t r o l y	Usnesení vlády ČR ze dne / číslo
02/36	Majetek státu a prostředky státního rozpočtu – kapitola Kancelář prezidenta republiky	22. 9. 2003 / 942
02/37	Majetek státu a finanční prostředky – kapitola Úřad pro ochranu osobních údajů	22. 9. 2003 / 944

Vydal
Nejvyšší kontrolní úřad
Jankovcova 63, 170 04 PRAHA 7
v roce 2004

Tisk
Písmovka – typografické studio
Velflíkova 4/1428, 160 75 PRAHA 6

Neprodejná publikace